

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
ΚΕΝΤΡΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

**ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 2011
ΚΑΙ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ 2012**

Ιανουάριος 2012

Το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) του Πανεπιστημίου Κύπρου είναι ένας ανεξάρτητος, μη κερδοσκοπικός οργανισμός με στόχο την προαγωγή της επιστημονικής γνώσης στα οικονομικά, κυρίως σε θέματα που ενδιαφέρουν την Κύπρο.

Στην πυραμίδα της διοικητικής ιεραρχίας του ΚΟΕ είναι το *Συμβούλιο* και το *Ακαδημαϊκό Συμβούλιο*: Το *Συμβούλιο* απαρτίζεται από εκπροσώπους του Πανεπιστημίου, της Κυβέρνησης και των ιδιωτικών οργανισμών που στηρίζουν οικονομικά το ΚΟΕ και προτείνει θέματα για έρευνα. Το *Ακαδημαϊκό Συμβούλιο* απαρτίζεται από τους υπεύθυνους των ερευνητικών προγραμμάτων και μεριμνά για τη διεξαγωγή της έρευνας.

Χορηγοί ΚΟΕ (κατά αλφαβητική σειρά)

Γραφείο Προγραμματισμού

Κεντρική Τράπεζα Κύπρου

Πανεπιστήμιο Κύπρου

Τμήμα Οικονομικών Πανεπιστημίου Κύπρου

Σύνδεσμος Τραπεζών Κύπρου

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Υπουργείο Οικονομικών

Οι απόψεις που εκφράζονται στα δημοσιεύματα του ΚΟΕ είναι των συγγραφέων μόνο και δεν αντιπροσωπεύουν αναγκαστικά το ΚΟΕ και τους χορηγούς του.

Ευχαριστίες

Θερμές ευχαριστίες οφείλω στον Πρόεδρο, κ. Μιχάλη Καμμά και στα μέλη του Συμβουλίου του ΚΟΕ για τη συνεργασία και στήριξη που μου παρέχουν στη διεκπεραίωση του έργου του ΚΟΕ.

Επίσης, ένας μεγάλος αριθμός προσώπων και οργανισμών βοήθησαν στη διεκπεραίωση της έρευνας του ΚΟΕ στη διάρκεια του 2011.

Η κα Γεωργία Αντωνίου (Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας), η κα Κούλια Ονησιφόρου, η κα Αναστασία Πασιαρδή, η κα Ελένη Μόσσιλα, κα Αγάθη Σωφρονίου, ο κος Αλέκος Αγαθαγγέλου και η κα Αρίστη Ιωαννίδου (Στατιστική Υπηρεσία), η κα Λένια Ορφανίδου (Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού), η κα Σούλα Φλωρίδου (Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων), κα Τούλλα Χάματσου (Υπουργείο Οικονομικών), κα Εύη Καρκώτη και κα Ειρήνη Παπαδάμου (Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Επίσημου Παραλήπτη) παρείχαν πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία για διάφορες έρευνες του ΚΟΕ.

Τέλος, εκφράζω θερμές ευχαριστίες στο διοικητικό και ερευνητικό προσωπικό του ΚΟΕ και του Πανεπιστημίου Κύπρου, ιδιαίτερα στους συναδέλφους μου ακαδημαϊκούς, που με διάφορους τρόπους συνέβαλαν στην εκπόνηση του έργου που περιγράφεται σε αυτή την Έκθεση.

Όλοι οι πιο πάνω συνέβαλαν σημαντικά στη βελτίωση της έρευνας στο ΚΟΕ, όμως δεν έχουν καμιά ευθύνη για λάθη και παραλείψεις. Αυτή η ευθύνη είναι αποκλειστικά δική μου.

Καθηγητής Πάνος Πασιαρδής

Διευθυντής

26-01-2012

Περιεχόμενα

1. ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 2011	1
Εισαγωγή - Περίληψη	1
1.1 Διοικητικές δραστηριότητες	2
Στελέχωση	2
Χρηματοδότηση	3
Διάχυση αποτελεσμάτων έρευνας.....	5
Συμμετοχή σε εργαστήρια/συναντήσεις/ομάδες εργασίας	7
Κοινωνική προσφορά.....	8
1.2 Ερευνητικές Δραστηριότητες	8
Δημόσιος Τομέας	8
Τομέας Νοικοκυριών	11
Τομέας Επιχειρήσεων	13
Τομέας Οικονομικών Προβλέψεων	14
Άλλα Ερευνητικά Προγράμματα	17
2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΟ ΚΟΕ - 2012	20
2.1 ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ	20
2.1.1 Κόστος και αξία της κρατικής παιδείας	20
2.1.2 Ανάλυση των επιδράσεων του δημοσίου βοηθήματος.....	21
2.1.3 Φορολογία: ανάπτυξη και πράσινη οικονομία.....	22
2.2 ΤΟΜΕΑΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ	23
2.2.1 Ο δανεισμός των νοικοκυριών στην Κύπρο	23
2.2.2 Δείκτης τιμών ακινήτων και προσδιοριστικοί παράγοντες τιμών ακινήτων	24
2.2.3 Ζήτηση ενέργειας νοικοκυριών	24
2.3 ΤΟΜΕΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....	26
2.3.1 Δείκτες παραγωγικότητας της κυπριακής οικονομίας.....	26
2.3.2 Η επίδραση της ενέργειας στην παραγωγικότητα	28
2.4. ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ	29
2.4.1 Ταυτόχρονος δείκτης ΑΕΠ	29
2.4.2 Χρονολόγηση κύκλων οικονομικής δραστηριότητας	30

2.5. ΑΛΛΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	32
2.5.1 Εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή στο ενεργειακό σύστημα της Κύπρου	32
2.5.2 Ο τουρισμός στην Κύπρο: αναδρομή και προοπτικές.....	33
2.5.3 Ανάπτυξη δυναμικού στοχαστικού μοντέλου γενικής ισορροπίας για την κυπριακή οικονομία.....	33
2.5.4 Ενοποίηση των στοιχείων της Έρευνας Οικογενειακού Προϋπολογισμού (ΕΟΠ) 2009 με τα στοιχεία των προηγούμενων ΕΟΠ	34
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	36
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ 2011	36

1. ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ 2011

Εισαγωγή - Περίληψη

Στα θέματα που ερευνήθηκαν στο Κέντρο Οικονομικών Ερευνών (ΚΟΕ) το 2011 περιλαμβάνονται: η ανάλυση των επιδράσεων του δημόσιου βοηθήματος στην προσφορά εργασίας, η μελέτη του δανεισμού των νοικοκυριών, η ανάλυση των κοινωνικών παροχών και των επιπτώσεών τους στην κατανομή του εισοδήματος, η εκτίμηση της βέλτιστης τιμής φορολογίας της χρήσης φυτοφαρμάκων στη γεωργική παραγωγή, καθώς και η μελέτη της επίδρασης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών στην παραγωγικότητα. Η έρευνα επικεντρώθηκε, επίσης, στη βελτίωση της υποδομής που στηρίζει τη διενέργεια προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και τον πληθωρισμό, καθώς και στην αξιολόγηση της ικανότητας πρόβλεψης των διαφόρων μοντέλων. Επιπλέον, με τη χρήση στατιστικών και οικονομετρικών μεθόδων αξιολογήθηκε η ποιότητα των στοιχείων Οικονομικής Συγκυρίας της Κύπρου. Άλλα θέματα που εξετάστηκαν το 2011 ήταν οι άμεσες επιπτώσεις στην Κυπριακή οικονομία από την εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή και η επίδραση των άμεσων ξένων επενδύσεων στην οικονομική ανάπτυξη.

Η διάχυση των αποτελεσμάτων της έρευνας του ΚΟΕ συνέχισε να γίνεται με το περιοδικό *Cyprus Economic Policy Review* και τα ενημερωτικά δελτία *Οικονομική Έρευνα*, *Σχόλιο Οικονομικής Πολιτικής*, *Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας* και *Οικονομικές Προοπτικές*. Επίσης, με τη σειρά *Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης* και την παρουσίαση αποτελεσμάτων των ερευνών του ΚΟΕ σε ημερίδες και συνέδρια.

Η έρευνα κατά τη διάρκεια του 2011 χρηματοδοτήθηκε από (α) χορηγίες που εξασφάλισε το ΚΟΕ ανταγωνιστικά από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας, την Ευρωπαϊκή Ένωση και το Πανεπιστήμιο Κύπρου, και (β) εισφορές από το Υπουργείο Οικονομικών, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γραφείο Προγραμματισμού, την Κεντρική Τράπεζα και το Σύνδεσμο Τραπεζών Κύπρου.

Σε ό,τι αφορά στην οργάνωση, το ΚΟΕ εξακολουθεί να δίνει έμφαση στην ποιοτική έρευνα και την αναβάθμιση του προσωπικού με τη δημιουργία περισσότερων θέσεων ανώτερων ερευνητών. Παράλληλα, συνεχίζεται η ενίσχυση της ακαδημαϊκής έρευνας και η διεθνής προβολή του ερευνητικού έργου του ΚΟΕ.

1.1 Διοικητικές δραστηριότητες

Στελέχωση

Το 2011 στο ΚΟΕ εργάστηκαν με πλήρη απασχόληση, εκτός του Διευθυντή, της Βοηθού Διευθύντριας και της Γραμματέας, επτά Μεταπτυχιακοί Συνεργάτες.

Από το Σεπτέμβριο του 2011 στο ΚΟΕ εργάζεται, επίσης, ο Δρ Ζήνων Κοντολαίμης ως Ειδικός Επιστήμονας. Ο Δρ Κοντολαίμης διετέλεσε σύμβουλος στο Υπουργείου Οικονομικών. Έχει εκπροσωπήσει την Κύπρο σε διάφορες επιτροπές υψηλού επιπέδου ενώ έχει επίσης συντονίσει το έργο του ECOFIN/Eurogroup στο Υπουργείο Οικονομικών. Ήταν επίσης μέλος του Aging Working Group και του Output Gap Working Group της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Από το 1997 μέχρι το 2005 εργάστηκε στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG ECFIN), ως οικονομολόγος. Κατέχει PhD από το Πανεπιστήμιο του Μάντσεστερ, και M.Phil. από το Πανεπιστήμιο της Οξφόρδης. Έχει δημοσιεύσει άρθρα σε ακαδημαϊκά περιοδικά όπως Journal of Forecasting, Journal of Business, Economic Journal, Economica, Oxford Bulletin of Economics and Statistics, Manchester School.

Ακαδημαϊκοί Σύμβουλοι

Το ΚΟΕ απασχόλησε συνολικά έξι Ακαδημαϊκούς Συμβούλους (academic fellows), στην πλειοψηφία τους μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου. Οι Καθ. Μιχαήλ Σ. Μιχαήλ, Καθ. Θεοφάνης Μαμουνέας, και Αν. Καθ. Έλενα Ανδρέου μαζί με το Διευθυντή του ΚΟΕ, Καθ. Πάνο Πασιαρδή, αποτελούσαν το 2011 το Ακαδημαϊκό Συμβούλιο, που σύμφωνα με τους κανονισμούς του Πανεπιστημίου έχει την αρμοδιότητα για τη διεξαγωγή της έρευνας στο ΚΟΕ.

Η απασχόληση των Ακαδημαϊκών Συμβούλων στο ΚΟΕ είναι εξαιρετικά χρήσιμη γιατί ενισχύει τη συνεργασία των ερευνητών του ΚΟΕ με έμπειρους ακαδημαϊκούς και αναβαθμίζει την ποιότητα της έρευνας. Επιπλέον, ενισχύει τη συνεργασία του ΚΟΕ με το Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου και με άλλα κέντρα οικονομικής έρευνας στην Κύπρο και το εξωτερικό.

Επίβλεψη έρευνας

Στη διάρκεια του 2011 ο Καθ. Π. Πασιαρδής επέβλεψε την έρευνα στους τομείς «Δημόσιος», «Νοικοκυριών» και «Άλλα Ερευνητικά Προγράμματα», ο Καθ.

Θεοφάνης Μαμουνέας την έρευνα στον τομέα «Επιχειρήσεων» και η Αν. Καθ. Έλενα Ανδρέου την έρευνα στον τομέα «Οικονομικών Προβλέψεων».

Χρηματοδότηση

Το 2011 το ΚΟΕ εξασφάλισε πόρους από τα ερευνητικά έργα που αναφέρονται στις επόμενες παραγράφους.

Ερευνητικά προγράμματα που έληξαν το 2011

Αξιολόγηση του Κόστους της Χρήσης των Φυτοφαρμάκων στη Γεωργία "TeamPest".

Ερευνητικό Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης διάρκειας 3 χρόνων με χρηματοδότηση ύψους €242.080. Το πρόγραμμα ξεκίνησε το Φεβρουάριο του 2008 και υλοποιήθηκε σε συνεργασία με τα πιο κάτω πανεπιστήμια/ερευνητικά κέντρα: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Wageningen University, Swedish University of Agricultural Sciences, INRA, University of Wales Aberystwyth, Instituto Nacional de Recursos Biológicos, University of National and World Economy and Agricultural Economics Research Institute. Ο συντονισμός και επίβλεψη της έρευνας έγινε από τον Καθ. Θεοφάνη Μαμουνέα.

Assessment of Economic Impacts of Climate Change in Cyprus. Χρηματοδότηση ύψους €45.000 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Marie Curie Reintegration Grant) για έρευνα διάρκειας 3 ετών. Το πρόγραμμα ξεκίνησε το Σεπτέμβριο του 2008 και συντονιζόταν από το Δρα Θεόδωρο Ζαχαριάδη.

Συνεχιζόμενα ερευνητικά προγράμματα

Κοινό Εναρμονισμένο Πρόγραμμα Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόγραμμα διάρκειας 4 χρόνων με χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση ύψους €128.550 ετησίως και συγχρηματοδότηση από το Υπουργείο Οικονομικών. Η σύμβαση του προγράμματος ανανεώθηκε το Μάιο του 2011. Το πρόγραμμα διεξάγεται από κοινού με την εταιρεία RAI Consultants Public Ltd υπό την επίβλεψη του Διευθυντή του ΚΟΕ, Καθ. Πάνου Πασιαρδή.

EUROMOD-microsimulation tool for modelling the impact of policy measures.

Χρηματοδότηση ύψους €30.000 από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την κατασκευή μοντέλου φοροπαροχών και προσφοράς εργασίας της Κυπριακής οικονομίας με στόχο την ένταξη της Κύπρου στο δίκτυο EUROMOD, που μελετά τις επιπτώσεις μέτρων πολιτικής στην κατανομή του εισοδήματος, φτώχεια, συμμετοχή στην

αγορά εργασίας και απασχόληση. Το πρόγραμμα αυτό ξεκίνησε το Μάρτιο του 2010 και συντονίζεται από το Διευθυντή του ΚΟΕ, Καθ. Πάνο Πασιαρδή.

Public Assistance, Labour Supply and Welfare. Χρηματοδότηση ύψους €86.000 από το Πανεπιστήμιο Κύπρου για έρευνα διάρκειας 22 μηνών. Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2010 και συντονίζεται από τον Καθ. Πάνο Πασιαρδή.

Economic Valuation of the State Education in Cyprus. Χρηματοδότηση ύψους €99.820 από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας για έρευνα διάρκειας 24 μηνών. Το πρόγραμμα ξεκίνησε το Φεβρουάριο του 2011 και συντονίζεται από τον Καθ. Πάνο Πασιαρδή.

Economic Impacts from the Implementation of the European Union's Energy and Climate Change Legislation Package in Cyprus. Χρηματοδότηση ύψους €33.120 από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας. Το ΚΟΕ συμμετέχει σε αυτό το πρόγραμμα ως συνεργαζόμενος φορέας με υπεύθυνους έρευνας τον Καθ. Πάνο Πασιαρδή και Καθ. Θεοφάνη Μαμουνέα. Ανάδοχος φορέας του προγράμματος που ξεκίνησε το Νοέμβριο του 2010 και θα διαρκέσει 24 μήνες, είναι το Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου και συντονιστής ο Επ. Καθ. Θεόδωρος Ζαχαριάδης.

Νέα Ερευνητικά Προγράμματα

Developing a Stochastic General Equilibrium Model for Cyprus. Χρηματοδότηση ύψους €119.703 από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας για έρευνα διάρκειας 24 μηνών. Το πρόγραμμα ξεκίνησε τον Οκτώβριο του 2011 και συντονίζεται από τον Καθ. Πάνο Πασιαρδή.

Εισφορές

Μέρος της χρηματοδότησης του ΚΟΕ το 2011 προήλθε από τις εισφορές των:

- Υπουργείου Οικονομικών
- Γραφείου Προγραμματισμού
- Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- Κεντρικής Τράπεζας και
- Συνδέσμου Τραπεζών Κύπρου.

Επίσης, εισέφεραν σε είδος:

- το Τμήμα Οικονομικών, με την παραχώρηση του μισού χρόνου ενός Καθηγητή για να εκτελεί χρέη Διευθυντή του ΚΟΕ, και

- το Πανεπιστήμιο Κύπρου, με την παραχώρηση μιας γραμματέας, στέγασης και γραφειακού εξοπλισμού.

Διάχυση αποτελεσμάτων έρευνας

Περιοδικό Cyprus Economic Policy Review

Το αγγλόγλωσσο εξαμηνιαίο περιοδικό Cyprus Economic Policy Review (CyEPR), το οποίο εκδίδεται από το ΚΟΕ σε εξαμηνιαία βάση από το 2007, είναι ένα βασικό μέσο διάχυσης των αποτελεσμάτων της έρευνας που γίνεται στο ΚΟΕ τόσο στην Κύπρο όσο και το εξωτερικό. Το CyEPR, επίσης, φιλοξενεί άρθρα από άτομα που δε εργάζονται στο ΚΟΕ, όπως μέλη της Κυπριακής Εταιρείας Οικονομικών Μελετών (Cyprus Economic Society) και γενικότερα της ακαδημαϊκής και ευρύτερης επιστημονικής κοινότητας της Κύπρου και του εξωτερικού. Ενθαρρύνεται, επίσης, η δημοσίευση σχολίων και συζητήσεων σε θέματα επίκαιρου οικονομικού ενδιαφέροντος. Στόχος του CEPR είναι η δημοσίευση υψηλής ποιότητας άρθρων που απευθύνονται σε φορείς σχεδιασμού οικονομικής πολιτικής, τεχνοκράτες, καθώς και επαγγελματίες και καλύπτουν θέματα τοπικού και διεθνούς ενδιαφέροντος.

Ενημερωτικό Δελτίο «Οικονομική Έρευνα»

Συνεχίστηκε η έκδοση ενημερωτικού δελτίου με τίτλο «Οικονομική Έρευνα», που άρχισε την κυκλοφορία του σε τετραμηνιαία βάση από το Φεβρουάριο του 2004. Το περιεχόμενό του βασίζεται, κυρίως, στην έρευνα που διεξάγει το ΚΟΕ. Συγκεκριμένα, παρουσιάζει συνοπτικά και σε απλή γλώσσα τα αποτελέσματα της έρευνας και παραπέμπει τους ενδιαφερόμενους στα σχετικά ΔΟΠ/ΔΟΑ και άρθρα στο περιοδικό Cyprus Economic Policy Review. Παράλληλα ενημερώνει τους ενδιαφερόμενους για εξελίξεις στο ΚΟΕ και το Τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου. Η «Οικονομική Έρευνα» τοποθετείται στην ιστοσελίδα του Κέντρου και αποστέλλεται ηλεκτρονικά σε μεγάλο αριθμό παραληπτών στην Κύπρο, την Ελλάδα και άλλες χώρες, καθώς και ταχυδρομικά σε επιλεγμένο αριθμό προσώπων στην Κύπρο. Από το 2012 θα εκδίδεται σε εξαμηνιαία βάση τους μήνες Μάρτιο και Οκτώβριο.

Σχόλια Οικονομικής Πολιτικής

Στη διάρκεια του 2011 το ΚΟΕ συνέχισε να δημοσιεύει άρθρα στην τετρασέλιδη έκδοσή του με τίτλο «Σχόλιο Οικονομικής Πολιτικής». Τα Σχόλια αυτά εκδίδονται σποραδικά και έχουν ως κύριο στόχο τη δημοσιοποίηση αποτελεσμάτων της έρευνας που διεξάγεται στο ΚΟΕ σε θέματα που βρίσκονται στην επικαιρότητα.

Έχουν αποδειχθεί ένας ιδιαίτερα αποτελεσματικός τρόπος παρέμβασης του ΚΟΕ σε τρέχοντα ζητήματα που απασχολούν την Κυπριακή κοινωνία. Το 2011 εκδόθηκαν τέσσερα Σχόλια (βλέπε Παράρτημα) τα οποία έτυχαν εκτεταμένης κάλυψης από τα ΜΜΕ.

Ενημερωτικό Δελτίο «Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας» και «Οικονομικές Προοπτικές»

Από το Σεπτέμβριο του 2011 τα κύρια αποτελέσματα των Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας (Business and Consumer Surveys) της Κύπρου παρουσιάζονται στη μηνιαία έκδοση «Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας». Προηγουμένως τα αποτελέσματα των εν λόγω ερευνών δημοσιεύονταν στο ενημερωτικό δελτίο του ΚΟΕ «Οικονομικές Προοπτικές».

- Στο δελτίο «Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας» αναλύονται βραχυχρόνιες εξελίξεις στο επιχειρηματικό κλίμα (στις Υπηρεσίες, Λιανικό Εμπόριο, Κατασκευές και Μεταποίηση), καθώς και τάσεις στις προσδοκίες των νοικοκυριών για την οικονομική τους κατάσταση και της οικονομίας γενικότερα, όπως αποτυπώνονται στη μηνιαία Έρευνα που διεξάγεται μεταξύ ανώτερων στελεχών επιχειρήσεων και καταναλωτών.
- Στο δελτίο «Οικονομικές Προοπτικές», που κυκλοφορεί σε τριμηνιαία βάση Από το Σεπτέμβριο του 2011, αναλύεται η παρούσα κατάσταση, οι προκλήσεις και οι μελλοντικές προοπτικές της Κυπριακής οικονομίας στη βάση οικονομετρικών προβλέψεων και προσομοιώσεων σεναρίων οικονομικής πολιτικής.

Τόσο οι «Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας» όσο και οι «Οικονομικές Προοπτικές» έτυχαν εκτεταμένης κάλυψης από τα ΜΜΕ το 2011.

Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής/Ανάλυσης

Η σειρά «Δοκίμια Οικονομικής Πολιτικής» (ΔΟΠ) εξακολούθησε και το 2011 να αποτελεί βασικό τρόπο αναλυτικής δημοσιοποίησης του έργου του ΚΟΕ. Τα ΔΟΠ εκδίδονται σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές για να διασφαλίζεται ένα ικανοποιητικό επίπεδο παρουσίασης και περιεχομένου. Κυκλοφορούν σε έντυπη μορφή και αποστέλλονται σε σημαντικό αριθμό παραληπτών στην Κύπρο. Επίσης, τοποθετούνται στην ιστοσελίδα του Κέντρου και είναι διαθέσιμα σε κάθε ενδιαφερόμενο. Αναλυτικός κατάλογος των δοκιμίων παρατίθεται στο Παράρτημα.

Ιστοσελίδα

Περιέχει πληροφορίες για την έρευνα που διεξάγεται στο ΚΟΕ, τις δημοσιεύσεις, το προσωπικό, εκδηλώσεις, καθώς και νέα ή ανακοινώσεις του Κέντρου. Το περιεχόμενο της ιστοσελίδας του ΚΟΕ υπόκειται σε συνεχή ενημέρωση (<http://www.ucy.ac.cy/goto/ecorece/el-GR/HOME.aspx>).

Άρθρα στα ΜΜΕ

Κατά το 2011 έγινε εκτενής αναφορά από Κυπριακές εφημερίδες και ιστοσελίδες σε κείμενα που δημοσίευσε το ΚΟΕ είτε ως δοκίμια, είτε ως άρθρα στα ενημερωτικά δελτία του, είτε ως Σχόλια Οικονομικής Πολιτικής.

Παρουσιάσεις

Εκτός από τα εσωτερικά σεμινάρια που διεξάγονται κατά καιρούς στο ΚΟΕ, κατά το 2011 μέλη του προσωπικού του Κέντρου συμμετείχαν σε εξωτερικές παρουσιάσεις σε συνεργασία με οργανισμούς που έχουν συναφή ενδιαφέροντα με το θέμα του εκάστοτε σεμιναρίου:

- Παρουσίαση με τίτλο 'Προσφορά εργασίας στην Κύπρο: Επίδραση εναλλακτικών φορολογικών πολιτικών στη συμμετοχή και ώρες εργασίας', Ημερίδα με θέμα 'Επιδράσεις των Ενεργών Πολιτών Απασχόλησης στην Προσφορά Εργασίας και Ευημερία', 27 Ιανουαρίου 2011, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, Πανεπιστήμιο Κύπρου.
- Παρουσίαση με θέμα 'Μοντέλα πρόβλεψης του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ' Υπουργείο Οικονομικών, 21 Φεβρουαρίου 2011.
- Παρουσίαση με τίτλο 'Παιδική φτώχεια στην Κύπρο' EU Network of Independent Experts on Social Inclusion, 11 Ιουλίου 2011, Βαρσοβία.
- Παρουσίαση με τίτλο 'Κυπριακή Οικονομία: Μεταρρύθμιση ή Συρρίκνωση' Ημερίδα για την Κυπριακή Οικονομία, Πανεπιστήμιο Κύπρου, 5 Νοεμβρίου 2011
- Παρουσίαση με τίτλο 'Μεταρρυθμίσεις για Διάσωση της Κυπριακής Οικονομίας', Θουκυδίδης Δεξαμενή Σκέψης, Δημοσιογραφική Εστία, 26 Νοεμβρίου 2011.

Συμμετοχή σε εργαστήρια/συναντήσεις/ομάδες εργασίας

- Συμμετοχή στο 23ο ετήσιο συνέδριο του European Association of Labour Economists (EALE), 22-24 Σεπτεμβρίου 2011, Κύπρος.

- Συμμετοχή στο Ετήσιο Εργαστήριο Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας που οργανώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ΟΕCD, 17-18 Νοεμβρίου 2011, Βρυξέλλες.

Κοινωνική προσφορά

Το ΚΟΕ διαθέτει μέρος του χρόνου απασχόλησης του προσωπικού του για την εξυπηρέτηση αναγκών που συνδέονται με τη διαμόρφωση κατάλληλης οικονομικής πολιτικής στην Κύπρο. Συγκεκριμένα:

- Κύπριοι και ξένοι πανεπιστημιακοί και φοιτητές που ερευνούν θέματα της Κυπριακής οικονομίας προσεγγίζουν συχνά το ΚΟΕ για πληροφορίες, στοιχεία και μελέτες για την Κυπριακή οικονομία.
- Δημοσιογράφοι, βουλευτές, κυβερνητικοί λειτουργοί και εκπρόσωποι οργανωμένων συνόλων επικοινωνούν με τα μέλη του ακαδημαϊκού συμβουλίου και το προσωπικό του ΚΟΕ και ενημερώνονται για πορίσματα ερευνών του.
- Μέλη του προσωπικού του ΚΟΕ βοηθούν στην εξεύρεση στοιχείων και άρθρων και συμβουλεύουν τους φοιτητές του Τμήματος Οικονομικών του Πανεπιστημίου Κύπρου στις μελέτες τους για την Κυπριακή οικονομία.

Ο Διευθυντής του ΚΟΕ είχε, επίσης, επαφές με ξένους διπλωμάτες, απεσταλμένους διεθνών οργανισμών και δημοσιογράφους-παρουσιαστές προγραμμάτων ξένων ΜΜΕ.

1.2 Ερευνητικές Δραστηριότητες

Οι ερευνητικές δραστηριότητες του ΚΟΕ κατανέμονται σε τέσσερις βασικούς τομείς: Δημόσιο, Νοικοκυριών, Επιχειρήσεων και Οικονομικών Προβλέψεων. Πιο κάτω παρατίθενται περιληπτικά οι δραστηριότητες του κάθε τομέα έρευνας στη διάρκεια του 2011, καθώς και οι δραστηριότητες διαφόρων ερευνητικών προγραμμάτων τα οποία δεν εντάσσονται σε κάποιο από τους πιο πάνω τομείς.

Δημόσιος Τομέας

Επιβλέπων: Καθ. Πάνος Πασιαρδής

Η έρευνα στο Δημόσιο Τομέα επικεντρώθηκε στη μελέτη των επιδράσεων του δημόσιου βοηθήματος στην προσφορά εργασίας, καθώς, επίσης και στην εκτίμηση του κόστους της έκρηξης στο Μαρί.

Ανάλυση των επιδράσεων του δημόσιου βοηθήματος στην προσφορά εργασίας

Ακαδημαϊκός Σύμβουλος: Καθ. Πάνος Πασιαρδής

Σε αυτή τη μελέτη αναλύεται η ένταση της φτώχειας ανάμεσα στους λήπτες δημοσίου βοηθήματος (ΛΔΒ), καθώς και τα εμπόδια ένταξής τους στην αγορά εργασίας. Απώτερος στόχος είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων πολιτικής για μια πιο αποτελεσματική οικονομική και κοινωνική στήριξη των ΛΔΒ και απεξάρτησή τους από το δημόσιο βοήθημα με ένταξη στην αγορά εργασίας.

Η οικονομετρική ανάλυση βεβαιώνει τα βασικά εμπόδια στην απασχόληση που δηλώνονται από τους ΛΔΒ, όπως είναι η κακή κατάσταση της υγείας, η μεγάλη ηλικία, η χαμηλή μόρφωση και η περιορισμένη επαγγελματική εμπειρία. Επιπλέον, αναδεικνύει την αρνητική επίδραση των εισοδημάτων από πηγές εκτός εργασίας (όπως είναι το δημόσιο βοήθημα) στην πιθανότητα απασχόλησης, και τη θετική επίδραση της επαγγελματικής εμπειρίας. Επίσης, προκύπτει ότι ένας σημαντικός λόγος μη συμμετοχής των ΛΔΒ στην αγορά εργασίας είναι οι μη ρεαλιστικές προσδοκίες τους, ιδιαίτερα η υπεραισιοδοξία τους για το ύψος του μισθού που θα τους προσφερόταν αν αποφάσιζαν να εργαστούν.

Από τη μελέτη προκύπτουν πολλά συμπεράσματα πολιτικής για ένταξη των ΛΔΒ στην αγορά εργασίας, για παράδειγμα περισσότερη κατάρτιση, ενημέρωση, φροντίδα για εξαρτώμενα πρόσωπα, ψυχολογική στήριξη. Επίσης, περισσότερα οφέλη όταν εργάζονται ή ζητούν ενεργά απασχόληση και αυστηρότερες ποινές όταν εγκαταλείπουν την εργασία τους χωρίς σοβαρό λόγο. Είναι, επίσης, σημαντικό τα κίνητρα απασχόλησης να λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των διαφόρων ομάδων για να είναι αποτελεσματικά. Παράλληλα, προτρέπεται συνεργασία των αρμόδιων υπηρεσιών ώστε μαζί με την απασχόληση να επιδιώκεται και η ένταξη στην κοινωνία.

Τα αποτελέσματα της μελέτης συνηγορούν υπέρ της εισαγωγής πιο αποτελεσματικών διαδικασιών στόχευσης και εξακρίβωσης του δικαιώματος στο δημόσιο βοήθημα. Η επέκταση των κριτηρίων που ορίζουν τους δικαιούχους με την αλλαγή του νόμου το 2006 μείωσε τη δυνατότητα στόχευσης. Αυτό, σε συνδυασμό με τη μετέπειτα αύξηση του ύψους του δημόσιου βοηθήματος, έχει δημιουργήσει μεγάλες εισοδηματικές ανισότητες και αντικίνητρα για εργασία ανάμεσα στους ΛΔΒ.

Η μελέτη περιγράφεται αναλυτικά στο Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής:

Pashardes P. and A. Polycarpou, "Poverty and Labour Market Participation of Public Assistance Recipients in Cyprus", Economic Policy Paper No. 04-11, Economics Research Centre, University of Cyprus, September 2011.

Εκτίμηση της ποιότητας της δημόσιας εκπαίδευσης

Η έρευνα αυτή προτείνει μια νέα μέθοδο η οποία στηρίζεται στην ανάλυση ζήτησης του καταναλωτή, με στόχο να εξετάσει την εμπειρική σχέση μεταξύ των αξιών των σπιτιών και την πρόσβαση των νοικοκυριών σε ψηλό επίπεδο δημόσιας εκπαίδευσης για τα παιδιά τους. Η προτεινόμενη μέθοδος επιτρέπει τα συνολικά έξοδα για στέγη και εκπαίδευση από νοικοκυριά τα οποία έχουν παιδιά που φοιτούν σε δημόσια σχολεία, να κατανεμηθούν στα επιμέρους μέρη έτσι ώστε η επίδραση της ποιότητας των σχολείων στις τιμές των σπιτιών να εκτιμηθεί από στοιχεία Ερευνών Οικογενειακού Προϋπολογισμού. Σημειώνεται ότι οι δαπάνες για εκπαίδευση νοικοκυριών με παιδιά σε δημόσια σχολεία δεν παρατηρούνται και εκτιμούνται χρησιμοποιώντας τα χαρακτηριστικά αυτών των νοικοκυριών καθώς και στοιχεία για δαπάνες εκπαίδευσης και χαρακτηριστικά νοικοκυριών με παιδιά σε ιδιωτικά σχολεία. Η αδυναμία εφαρμογής της «hedonic» ανάλυσης αντιμετωπίζεται με τη χρήση αυτής της μεθόδου όπου δεν χρειάζεται πληροφορία για την περιοχή στην οποία διαμένει το νοικοκυριό, πληροφορία η οποία είναι εμπιστευτική σε έρευνες όπως αυτή του Οικογενειακού Προϋπολογισμού. Η εμπειρική ανάλυση στηρίζεται σε στοιχεία για το Ηνωμένο Βασίλειο που καλύπτουν την περίοδο 1994-1997. Τα αποτελέσματα της οικονομετρικής ανάλυσης δείχνουν ότι τα μη παρατηρούμενα έξοδα που αφορούν την εκπαίδευση έχουν θετική και στατιστικά σημαντική επίδραση στα από κοινού έξοδα για στέγη και εκπαίδευση, με τη σχετική τιμή της εκπαίδευσης-στέγης να ισούται με 0.47.

Η ανάλυση βρίσκεται στο άρθρο:

Andreou S., P. Pashardes, N. Pashourtidou "A Consumer Demand Approach to Estimating the Education Quality Component of Housing Cost", Discussion Paper 09-2011, Department of Economics, University of Cyprus, June 2011.

Έκρηξη στο Μαρί: Κόστος και συμπεράσματα πολιτικής

Η μελέτη είχε ως στόχο την εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων από την έκρηξη στο Μαρί και την διατύπωση συμπερασμάτων οικονομικής πολιτικής.

Εκτιμάται ότι λόγω της έκρηξης στο Μαρί θα μειωθεί το ΑΕΠ γύρω στο 2,4% (σε ετήσια βάση) χωρίς να περιλαμβάνεται η απώλεια κεφαλαίου της ΑΗΚ, η απώλεια

ευημερίας των νοικοκυριών λόγω στρέβλωσης της κατανάλωσής τους και οι αρνητικές επιπτώσεις στις προσδοκίες και το φυσικό περιβάλλον. Η ανεργία αναμένεται να αυξηθεί κοντά στη μια ποσοστιαία μονάδα. Οι τομείς του λιανικού εμπορίου και της μεταποίησης έχουν υποστεί τις μεγαλύτερες άμεσες αρνητικές επιπτώσεις, ενώ σε όλους τους τομείς της οικονομίας δηλώνονται υψηλά ποσοστά απαισιόδοξων προσδοκιών. Στη μελέτη προτείνεται μέρος του κόστους να καλυφθεί με έσοδα από τη φορολογία ώστε να περιοριστεί όσο το δυνατό η αύξηση της τιμής του ηλεκτρισμού που είναι όχι μόνο πιο άδικη κοινωνικά αλλά και πιο βλαβερή για την οικονομία. Η έκρηξη στο Μαρί επιτείνει ακόμη περισσότερο την ανάγκη λήψης μέτρων για διόρθωση των στρεβλώσεων που προκαλούν οι πλείστοι κρατικοί θεσμοί.

Η μελέτη περιγράφεται αναλυτικά στο Σχόλιο Οικονομικής Πολιτικής:

Πασιαρδής Π., Ν. Πασιουρτίδου και Θ. Ζαχαριάδης, “Έκρηξη στο Μαρί: Κόστος και Συμπεράσματα Πολιτικής”, Αρ.23, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Αύγουστος 2011.

Τομέας Νοικοκυριών

Επιβλέπων: Καθ. Πάνος Πασιαρδής

Στη διάρκεια του 2011 η έρευνα στον Τομέα Νοικοκυριών εστιάστηκε στη μελέτη του δανεισμού των νοικοκυριών, καθώς, επίσης, και στην ανάλυση των κοινωνικών παροχών και των επιπτώσεων τους στην κατανομή του εισοδήματος.

Η δανειοληπτική συμπεριφορά των νοικοκυριών στην Κύπρο: Στοιχεία από τις Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών

Η μελέτη αυτή διερευνά τους διάφορους παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση των νοικοκυριών για δανεισμό στην Κύπρο χρησιμοποιώντας στοιχεία από τις Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών για τα έτη 2002/03 και 2008/09. Τα περιγραφικά στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι τα νοικοκυριά μεσαίου εισοδήματος και νεώτερης ηλικίας (αρχηγού) έχουν σχετικά υψηλό ακαθάριστο χρέος/έσοδα, ενώ τα νοικοκυριά υψηλού εισοδήματος και μεγαλύτερης ηλικίας (αρχηγού) τείνουν να έχουν σχετικά υψηλές αναλογίες ακαθάριστων καταθέσεων/έσοδα. Η οικονομετρική ανάλυση χρησιμοποιεί μια εκτίμηση του μακροχρόνιου εισοδήματος (στο σύνολο του κύκλου ζωής των ατόμων), για να διερευνήσει το βαθμό στον οποίο ο δανεισμός των νοικοκυριών σε μια δεδομένη χρονική στιγμή είναι σύμφωνος με τις μακροπρόθεσμες προσδοκίες τους για τα μελλοντικά έσοδα που θα έχουν. Τα

αποτελέσματα συμφωνούν με τη θεωρητική προσέγγιση στο βαθμό που η ζήτηση για δάνεια καθορίζεται από το μακροχρόνιο και όχι από το τρέχον εισόδημα. Αυτό μπορεί να ερμηνευθεί ως ένδειξη ότι η δανειοληπτική συμπεριφορά των νοικοκυριών στην Κύπρο είναι ορθολογική. Παρ' όλα αυτά, τα αποτελέσματα χρειάζεται να επιβεβαιωθούν από περαιτέρω ανάλυση έτσι ώστε να ληφθεί υπόψη η δυναμική συμπεριφορά του δανεισμού και της αποταμίευσης των νοικοκυριών. Αυτό θα είναι δυνατό, όταν η έρευνα «Οικονομικών και Κατανάλωσης των Νοικοκυριών» (Household Finance and Consumption Survey) για την Κύπρο θα είναι διαθέσιμη στο εγγύς μέλλον.

Η μελέτη περιγράφεται αναλυτικά στο Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής:

Andreou S. N., "The Borrowing Behaviour of Households: Evidence from the Cyprus Family Expenditure Surveys", Economic Policy Paper No. 08-11, Economics Research Centre, University of Cyprus, December 2011.

Κοινωνικές παροχές και κατανομή εισοδήματος στην Κύπρο

Η ανάγκη της κυπριακής οικονομίας για δημοσιονομική προσαρμογή ενδεχομένως να συμπιέσει τον προϋπολογισμό των κοινωνικών δαπανών. Ωστόσο, η πρακτική αυτή ενέχει τον κίνδυνο εκτροχιασμού των μακροπρόθεσμων στόχων της Κύπρου αναφορικά με την καταπολέμηση της ανισότητας και της φτώχειας. Η παρούσα μελέτη χρησιμοποιεί τα δεδομένα της πιο πρόσφατης Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών της Στατιστικής Υπηρεσίας της Κύπρου, έχοντας έναν τριπλό στόχο: α) να εκτιμήσει ποσοτικά τη συμβολή του κυπριακού κοινωνικού κράτους στη μείωση της ανισότητας, β) να μετρήσει την επίπτωση των κοινωνικών μεταβιβάσεων στις τρεις διαστάσεις της φτώχειας (ποσοστό, ένταση και ανισότητα ανάμεσα στους φτωχούς) και γ) να προσφέρει προτάσεις πολιτικής που ανταποκρίνονται στις προκλήσεις που ενδέχεται να αντιμετωπίσουν οι κυβερνήτες στο εγγύς μέλλον.

Τα αποτελέσματα της πιο πάνω μελέτης βρίσκονται στο Δοκίμιο:

Koutsampelas C., "Social Transfers and Income Distribution in Cyprus ", Economic Analysis Papers No. 06-11, Economics Research Centre, University of Cyprus, November 2011.

Τομέας Επιχειρήσεων

Επιβλέποντες: Καθ. Θεοφάνης Μαμουνέας

Βασικός στόχος της έρευνας στον Τομέα Επιχειρήσεων το 2011 ήταν η εκτίμηση της βέλτιστης τιμής φορολογίας της χρήσης φυτοφαρμάκων στη γεωργική παραγωγή καθώς και η μελέτη της επίδρασης των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών στην παραγωγικότητα.

Βέλτιστη φορολογία της χρήσης φυτοφαρμάκων στη γεωργική παραγωγή

Ο σκοπός της παρούσας μελέτης ήταν να εκτιμήσει εμπειρικά τη βέλτιστη τιμή φορολογίας της χρήσης φυτοφαρμάκων στη γεωργική παραγωγή, καθώς επίσης και τις αρνητικές επιπτώσεις τους στην υγεία των καταναλωτών, των αγροτών και της ποιότητας του περιβάλλοντος. Το βέλτιστο ποσοστό φόρου προέρχεται από ένα δυναμικό μακροοικονομικό μοντέλο της χρήσης φυτοφαρμάκων και για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης χρησιμοποιήθηκαν η Κύπρος και το Ηνωμένο Βασίλειο για σκοπούς σύγκρισης. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι οι φορολογικοί συντελεστές κυμαίνονται από 3,19% έως 31,88% για την περίπτωση της Κύπρου και 2,47% έως 24,73% για την περίπτωση του Ηνωμένου Βασιλείου. Πολλοί παράγοντες πρέπει να ληφθούν υπόψη προκειμένου να σχεδιάσει κανείς ένα αποτελεσματικό φορολογικό σύστημα, κυρίως λόγω της πολυπλοκότητας των φυτοφαρμάκων και του πολυδιάστατου χαρακτήρα των αποτελεσμάτων τους. Επιπλέον, οι αρμόδιοι χάραξης πολιτικής πρέπει να είναι προετοιμασμένοι ότι οι υψηλοί φόροι μπορεί να χρειαστεί να εφαρμοστούν προκειμένου να επιτευχθούν σημαντικές μειώσεις στη χρήση των φυτοφαρμάκων.

Τα αποτελέσματα της έρευνας βρίσκονται στο Δοκίμιο:

Kalaitzidakis P., V. Tzouvelekas, Th. Mamuneas and Th. Stengos, "Optimal Tax Rates for Pesticides Usage in Cyprus Agriculture Production", Economic Analysis Paper No. 05-11, Economics Research Centre, University of Cyprus, November 2011.

Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (ICT) & παραγωγικότητα

Η επίδραση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ICT) στην παραγωγικότητα έχει απασχολήσει εκτεταμένα τη διεθνή βιβλιογραφία με αμφιλεγόμενα συμπεράσματα. Η παρούσα μελέτη εξετάζει:

1. την επίδραση του κεφαλαίου ICT στην παραγωγικότητα της εργασίας σε χώρες της ΕΕ, και

2. την επίδραση του κεφαλαίου αυτού στην παραγωγικότητα της εργασίας στην Κύπρο με χρήση των αποτελεσμάτων για τις Ευρωπαϊκές χώρες.

Η έρευνα περιλαμβάνει εκτίμηση του βαθμού που η τεχνολογία παραγωγής στηρίζεται στο ICT και non-ICT κεφάλαιο, εργασία, πρώτες ύλες και εξωγενείς τεχνολογικές αλλαγές. Οι συναρτήσεις ζήτησης των εν λόγω συντελεστών που προκύπτουν από αυτή την ανάλυση μας επιτρέψουν να εξαγάγουμε συμπεράσματα για τον ακριβή ρόλο που διαδραματίζουν οι νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών στην παραγωγή και στην παραγωγικότητα της εργασίας. Τα αποτελέσματα αυτά συνδέονται με την Κυπριακή πραγματικότητα.

Η εμπειρική ανάλυση γίνεται με στοιχεία της βάσης δεδομένων EU KLEMS, όπου υπάρχουν πληροφορίες για την οικονομική μεγέθυνση, αύξηση της παραγωγικότητας, καθώς και για τη χρήση των διαφόρων συντελεστών της παραγωγής (ICT και non-ICT κεφάλαιο, εργασία, πρώτες ύλες κλπ.

Από την πιο πάνω έρευνα προκύπτουν χρήσιμα συμπεράσματα πολιτικής που έχουν ενδιαφέρον για την Κυπριακή οικονομία.

Τα αποτελέσματα θα κυκλοφορήσουν στο Δοκίμιο:

Κεττένη Ε. και Θ. Μαμουνάς «Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (ICT) & παραγωγικότητα», Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, Πανεπιστήμιο Κύπρου, υπό έκδοση.

Τομέας Οικονομικών Προβλέψεων

Επιβλέπων: Καθ. Πάνος Πασιαρδής και Αν. Καθ. Έλενα Ανδρέου

Η έρευνα στον Τομέα Οικονομικών Προβλέψεων το 2011 επικεντρώθηκε στη βελτίωση της υποδομής που στηρίζει τη διενέργεια προβλέψεων για το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ και τον πληθωρισμό, καθώς και στην αξιολόγηση της ικανότητας πρόβλεψης των διαφόρων μοντέλων. Επιπλέον, με τη χρήση στατιστικών και οικονομετρικών μεθόδων αξιολογήθηκε η ποιότητα των στοιχείων Οικονομικής Συγκυρίας της Κύπρου.

Προσδοκίες νοικοκυριών για οικονομικά μεγέθη

Στόχος της μελέτης είναι η αξιολόγηση των στοιχείων από τις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας Καταναλωτών στην Κύπρο σε σχέση με τις επίσημες δημοσιευμένες μακροοικονομικές μεταβλητές για την ιδιωτική κατανάλωση και τον πληθωρισμό. Η ανάλυση για την κατανάλωση αντιπαρατίθεται με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από παρόμοια ανάλυση για την Ευρωζώνη. Διερευνούνται, επίσης, οι ποιοτικές και ποσοτικές αντιλήψεις και προσδοκίες για τον πληθωρισμό σε συνολικό και ατομικό επίπεδο.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης δείχνουν ότι: (α) τα στοιχεία από τις Έρευνες των Καταναλωτών περιέχουν κάποιες πληροφορίες για σκοπούς πρόβλεψης του ρυθμού μεταβολής της ιδιωτικής κατανάλωσης και (β) θα μπορούσε να κατασκευαστεί ένας εναλλακτικός Δείκτης Προσδοκιών Καταναλωτών ο οποίος να ενσωματώνει πολύ περισσότερες προπορευόμενες πληροφορίες για την πορεία της κατανάλωσης στην Κύπρο από ό,τι αυτός που δημοσιεύεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Τα αποτελέσματα σχετικά με τις ποσοτικές αντιλήψεις και προσδοκίες των καταναλωτών για τον πληθωρισμό στην Κύπρο είναι πολύ παρόμοια με αυτά για άλλες χώρες που συμμετέχουν στο Εναρμονισμένο Πρόγραμμα Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας της ΕΕ και δείχνουν ότι οι καταναλωτές υπερεκτιμούν σε μεγάλο βαθμό τον τρέχοντα και μελλοντικό πληθωρισμό. Το σφάλμα μεταξύ των ποσοτικών αντιλήψεων/προσδοκιών των καταναλωτών και του πραγματοποιηθέντος πληθωρισμού εξαρτάται από διάφορα χαρακτηριστικά των καταναλωτών. Παρ' όλα αυτά οι ποιοτικές προσδοκίες, και σε μικρότερο βαθμό οι ποιοτικές αντιλήψεις, φαίνεται να περιέχουν κάποιες πληροφορίες για την εξέλιξη του πληθωρισμού βραχυχρόνια.

Αν και τα ευρήματα του Δοκιμίου για την κατανάλωση και τον πληθωρισμό δεν αποκλίνουν από αυτά άλλων μελετών για άλλες χώρες, θα πρέπει να γίνουν προσπάθειες, στο πλαίσιο του Εναρμονισμένου Προγράμματος Ερευνών Οικονομικής Συγκυρίας, με κατάλληλη τροποποίηση του ερωτηματολογίου, ούτως ώστε να διατυπώνονται αντιλήψεις και προσδοκίες που να είναι πιο κοντά στο επίπεδο του πληθωρισμού. Επιπλέον, μια πιο στοχευμένη έρευνα μεταξύ επαγγελματιών/εμπειρογνομόνων για τις μακροοικονομικές συνθήκες και προοπτικές, που να τυγχάνει σημαντικής προβολής στην κυπριακή κοινωνία, πιθανότατα θα δώσει πιο χρήσιμα αποτελέσματα για την κυπριακή οικονομία, θα συνεισφέρει στην πληροφόρηση και εκπαίδευση του κοινού γύρω από οικονομικά θέματα και πιθανόν θα έχει θετική επίδραση στα αποτελέσματα της τρέχουσας Έρευνας Καταναλωτών.

Τα αποτελέσματα της έρευνας περιγράφονται στο άρθρο:

Pashourtidou N. A. Tsiaklis and Z. Kontolemis "Consumers opinions about macroeconomic variables", Economic Analysis Paper No. 03-11, Economics Research Centre, University of Cyprus, August 2011.

Ανάλυση των προσδοκιών των επιχειρήσεων για την οικονομική δραστηριότητα και την απασχόληση

Η μελέτη χρησιμοποιεί ατομικά στοιχεία επιχειρήσεων από τις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας για την περίοδο Μάιος 2009 - Απρίλιος 2011 για να αξιολογήσει το βαθμό στον οποίο οι προσδοκίες για την οικονομική δραστηριότητα και απασχόληση που δηλώνονται από τις επιχειρήσεις σε κάποιο συγκεκριμένο μήνα επαληθεύονται σε επόμενες Έρευνες. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η πιθανότητα μια επιχείρηση να δηλώνει προσδοκίες συνεπείς με μελλοντικές πραγματοποιήσεις εξαρτάται από τα διάφορα χαρακτηριστικά της, όπως το μέγεθος, η επαρχία και υποτομέας οικονομικής δραστηριότητας. Η ετερογένεια σε αυτή την πιθανότητα μπορεί να θεωρηθεί ως μια περιγραφή των απρόβλεπτων εξωγενών παραγόντων που αντιμετώπισαν οι διάφορες κατηγορίες επιχειρήσεων αφότου είχαν εκφράσει τις προσδοκίες τους.

Από τα αποτελέσματα της ανάλυσης μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα για την κατασκευή δεικτών οικονομικού κλίματος σε συνολικό επίπεδο. Για παράδειγμα, μεγάλες επιχειρήσεις σχετίζονται με υψηλότερη πιθανότητα επαλήθευσης των προσδοκιών τους, έτσι θα μπορούσε να κατασκευαστεί δείκτης οικονομικού κλίματος βασισμένος στις μεγαλύτερες σε μέγεθος επιχειρήσεις του δείγματος. Με παρόμοιο τρόπο μπορούν να κατασκευαστούν δείκτες για υποτομείς, που βάσει της ανάλυσης έχουν υψηλή πιθανότητα σωστής πρόβλεψης, όπως αυτός των ξενοδοχείων και εστιατορίων. Επιπλέον, το γεγονός ότι οι προσδοκίες για την απασχόληση είναι πιο ακριβείς συγκριτικά με αυτές για την οικονομική δραστηριότητα μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην κατασκευή ενός προπορευόμενου δείκτη για την κυπριακή οικονομία.

Τα αποτελέσματα της ανάλυσης παρουσιάζονται στο άρθρο:

Pashourtidou N., A. Tsiaklis, "An Analysis of Firms' Expectations about Activity and Employment", Cyprus Economic Policy Review Vol. 5 (1), June 2011.

Προοπτικές της Κυπριακής οικονομίας για το 2012

Η Κυπριακή οικονομία αντιμετωπίζει προβλήματα προσαρμογής στα νέα δεδομένα μετά την πρόσφατη ύφεση. Επιπλέον, η επιδείνωση του εξωτερικού περιβάλλοντος σε συνδυασμό με τα πρόσφατα μέτρα που ανακοινώθηκαν, και τη δραματική κατάσταση στην Ελλάδα, προσθέτουν νέα δεδομένα τα οποία προοιωνίζουν ένα ακόμα πιο αρνητικό περιβάλλον το 2012. Με βάση την ανάλυση του ΚΟΕ, ο ρυθμός μεταβολής της ιδιωτικής κατανάλωσης και του ΑΕΠ αναμένεται να υποχωρήσουν τα επόμενα τρίμηνα. Οι εκτιμήσεις αυτές βασίζονται στις προσδοκίες των καταναλωτών και των επιχειρήσεων οι οποίες εμπεριέχουν τρέχουσες πληροφορίες για την πορεία της οικονομίας. Επιπλέον, η ποιοτική ανάλυση της οικονομίας αναδεικνύει τις προκλήσεις, οι οποίες πιθανότατα θα επηρεάσουν την οικονομία τους επρχόμενους μήνες. Καθοριστικοί παράγοντες είναι το εξωτερικό περιβάλλον, που επηρεάζει τις εξαγωγές, η εξέλιξη των επιτοκίων, η επίδραση των πρόσφατων - καθώς και των αναμενόμενων - κυβερνητικών μέτρων στην ιδιωτική κατανάλωση, οι επιπτώσεις της αυξημένης ανεργίας, και οι εξελίξεις στο τραπεζικό σύστημα που σχετίζονται με την κρίση στην Ελλάδα.

Το ΚΟΕ προχωρά στη συστηματική εκτίμηση των κινδύνων αυτών, στη βάση διαφορετικών σεναρίων, για καλύτερη πρόβλεψη της οικονομικής κατάστασης το 2012. Τα αποτελέσματα θα πρέπει να ενσωματωθούν στις εκτιμήσεις για το έλλειμμα το 2012, έτσι ώστε να προκύψει μια ολοκληρωμένη και ρεαλιστική εκτίμηση της δημοσιονομικής κατάστασης και να παρθούν κατάλληλα μέτρα έγκαιρα και εκεί όπου χρειάζεται.

Λεπτομέρειες κυκλοφόρησαν στο άρθρο:

“Προοπτικές της Κυπριακής Οικονομίας για το 2012”, Οικονομικές Προοπτικές, Τεύχος 11/9, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Σεπτέμβριος 2011.

Άλλα Ερευνητικά Προγράμματα

Άμεσες επιπτώσεις στην Κυπριακή οικονομία από την εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή

Η μελέτη αυτή συνοψίζει εργασία που διενεργήθηκε στο πλαίσιο του έργου με αρ. πρωτοκόλλου ΑΕΙΦΟΡΙΑ/ΚΟΙΑΦ/0609(BIE)/02, το οποίο χρηματοδοτείται από το Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας στο πλαίσιο της «Δέσμης Προγραμμάτων 2009-2010»

που υποστηρίζεται χρηματικά από την Κυπριακή Δημοκρατία και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Η μελέτη εξετάζει το πιθανό άμεσο κόστος στους τομείς της κυπριακής οικονομίας από την εφαρμογή της νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ενέργεια και την κλιματική αλλαγή, η οποία υιοθετήθηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο το 2009. Το ανωτέρω κόστος θα προέλθει κυρίως από την αύξηση των τιμών του ηλεκτρισμού και των καυσίμων κίνησης, λόγω συγκεκριμένων υποχρεώσεων της Κύπρου για χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στην ηλεκτροπαραγωγή και στα καύσιμα των οχημάτων, όπως και της υποχρέωσης των εργοστασίων παραγωγής ηλεκτρισμού να αγοράζουν μέρος των δικαιωμάτων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε πλειστηριασμό. Οι εκτιμήσεις του κόστους αυτού θα χρησιμοποιηθούν σε κατοπινό στάδιο του ερευνητικού έργου για την προσομοίωση της επίπτωσης στο κόστος παραγωγής και στην απασχόληση ανά τομέα της οικονομίας, καθώς και της οικονομικής επίπτωσης στους τελικούς καταναλωτές.

Αρχικά παρουσιάζεται με συνοπτικό τρόπο η σχετική ευρωπαϊκή νομοθεσία, η οποία ενσωματώθηκε (ή βρίσκεται σε φάση ενσωμάτωσης) στο κυπριακό δίκαιο, και στη συνέχεια εξηγούνται οι αναμενόμενες άμεσες επιπτώσεις ανά τομέα της οικονομίας. Για τον σκοπό αυτό, έχουν ληφθεί υπόψη οι πληροφορίες και απόψεις όλων των εμπλεκόμενων φορέων – τόσο κυβερνητικών υπηρεσιών όσο και μη κυβερνητικών οργανώσεων καθώς και ιδιωτικών φορέων οι οποίοι εκπροσωπούν επιχειρήσεις που επηρεάζονται από τα ανωτέρω μέτρα.

Η μελέτη περιγράφεται αναλυτικά στο Δοκίμιο:

Zachariadis Th. and Shoukri E. “Direct Effects from the Implementation of the EU Energy and Climate Package on Cypriot Economic Sectors and Households”, Economic Policy Paper No. 02-11, Economics Research Centre, University of Cyprus, July 2011.

Άμεσες ξένες επενδύσεις στην Κύπρο

Το άρθρο παρουσιάζει στοιχεία που αφορούν τις καθαρές ροές των Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ) στην Κύπρο (τόσο ανά περιφέρεια προέλευσης όσο και ανά τομέα δραστηριότητας), καθώς και τα αποτελέσματα οικονομετρικής ανάλυσης.

Στη μελέτη έγινε προσπάθεια να εκτιμηθεί το μέγεθος της συνεισφοράς που έχουν οι ΑΞΕ στο ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης εισηγούνται ότι η εισροή επενδύσεων από την ΕΕ βοηθούν θετικά το ρυθμό

ανάπτυξης. Παρομοίως, επενδύσεις που αφορούν στους τομείς των Χρηματοοικονομικών Ασφαλιστικών Οργανισμών και των Κτηματομεσιτικών Οργανισμών και Άλλων Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων έχουν θετικό αντίκτυπο στην οικονομία.

Εντούτοις το μέγεθος της επιρροής παραμένει σχετικά μικρό, κάτι που προτρέπει σε μεγαλύτερες προσπάθειες προσέλκυσης ΑΞΕ. Ωστόσο, μέσα στο σημερινό διεθνές οικονομικό περιβάλλον, όπου ο ανταγωνισμός είναι εξαιρετικά έντονος για την προσέλκυση ξένων επενδυτών, η προσπάθεια μας πρέπει να είναι συνεχής, έντονη, συστηματική και συντονισμένη.

Η μελέτη περιγράφεται αναλυτικά στο Δοκίμιο:

Σάββα Χρ. Σ. “Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Κύπρο”, Economic Policy Paper No. 07-11, Κέντρο Οικονομικών Ερευνών, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Νοέμβριος 2011.

2. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΣΤΟ ΚΟΕ - 2012

2.1 ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ¹

Επιβλέπων: Καθ. Πάνος Πασιαρδής

2.1.1 Κόστος και αξία της κρατικής παιδείας

Η κρατική παροχή ιδιωτικών αγαθών παρουσιάζεται στη βιβλιογραφία ως μέσο μετριασμού των αποτυχιών της αγοράς (π.χ. ατελής πληροφόρηση, εξωτερικότητες) και αναδιανομής του εισοδήματος. Η εμπειρική ανάλυση της κρατικής παροχής σε σχέση με την ευημερία του καταναλωτή περιορίζεται σε μελέτες αποτίμησης της προθυμίας του καταναλωτή να πληρώσει για την κρατική παροχή δημόσιων ή ιδιωτικών αγαθών. Η μελέτη αυτή προτείνει ένα μοντέλο που βασίζεται στη θεωρία του καταναλωτή, όπου η χρησιμότητα, σε χρηματικές μονάδες, μπορεί να εκτιμηθεί από τις παραμέτρους ενός συστήματος καταναλωτικής ζήτησης. Με αυτή την προσέγγιση, η αξία για τον καταναλωτή της δωρεάν κρατικής παροχής ιδιωτικών αγαθών, όπως είναι η παιδεία, μπορεί να εκτιμηθεί με τη χρήση στοιχείων από έρευνες οικογενειακών προϋπολογισμών, τα οποία είναι συγκρίσιμα μεταξύ χωρών.

Η μεθοδολογική πρόκληση της προτεινόμενης έρευνας έγκειται στην εξεύρεση του κατάλληλου τρόπου προσαρμογής στο σύστημα ζήτησης της ποσότητας εκπαίδευσης που καταναλώνεται δωρεάν από νοικοκυριά με παιδιά σε δημόσια σχολεία, αφού οι παρατηρούμενες δαπάνες τους για εκπαίδευση είναι κάτω από το επίπεδο που αντιστοιχεί στην πραγματική τους κατανάλωση. Εκτιμώντας ένα μοντέλο για την επιλογή μεταξύ ιδιωτικής έναντι δημόσιας εκπαίδευσης ταυτόχρονα με ένα μοντέλο για το επίπεδο των δαπανών εκπαίδευσης, μπορούν να κατασκευαστούν προβλέψεις για τις δαπάνες εκπαίδευσης των νοικοκυριών με παιδιά σε δημόσια σχολεία, χρησιμοποιώντας τις δαπάνες των νοικοκυριών με παιδιά σε ιδιωτικά σχολεία και διάφορα χαρακτηριστικά και των δύο κατηγοριών νοικοκυριών.

Η μελέτη θα διερευνήσει, επίσης, θέματα αποτελεσματικότητας και ισότητας που σχετίζονται με την ποσότητα και την ποιότητα της κρατικής παιδείας στην Κύπρο. Συγκεκριμένα, θα μελετηθεί πώς κατανέμεται το όφελος από τη δωρεάν παιδεία

¹ Όπου δεν δηλώνεται διαφορετικά, ο Ακαδημαϊκός Σύμβουλος είναι ο Επιβλέπων του Τομέα.

μεταξύ νοικοκυριών και πώς η υποκατάσταση ή/και συμπλήρωση της κρατικής παιδείας με αγορές από τον ιδιωτικό τομέα (φροντιστήρια) επηρεάζει την ανισότητα στην κατανομή του εισοδήματος. Η μελέτη θα προτείνει μέτρα πολιτικής για περιορισμό της αναποτελεσματικότητας και της ανισότητας.

2.1.2 Ανάλυση των επιδράσεων του δημοσίου βοηθήματος

Σε αυτή τη μελέτη θα αναλυθεί η προσφορά εργασίας, (συμμετοχή στην αγορά εργασίας και ώρες εργασίας) ατόμων που είναι λήπτες δημοσίου βοηθήματος. Στόχος της μελέτης είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων πολιτικής για αύξηση της απασχόλησης και της ευημερίας της ευάλωτης αυτής ομάδας του πληθυσμού.

Η ανάλυση θα γίνει με τη χρήση δεδομένων για τα ατομικά και επαγγελματικά χαρακτηριστικά περίπου 3000 ληπτών δημοσίου βοηθήματος. Επίσης, θα χρησιμοποιηθούν πληροφορίες από τη βάση δεδομένων European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) του 2008 και από την Έρευνα Οικογενειακού Προϋπολογισμού 2008/09 της Στατιστικής Υπηρεσίας. Η άντληση πληροφοριών και από τις τρεις βάσεις δεδομένων θα μας δώσει την ευκαιρία να μελετήσουμε τη συμπεριφορά τόσο των ληπτών δημοσίου βοηθήματος όσο και του υπόλοιπου πληθυσμού στην αγορά εργασίας, να γίνουν συγκρίσεις μεταξύ τους και να καθοριστούν οι διαφορές στην επαγγελματική συμπεριφορά τους.

Επίσης, θα μελετηθεί η επίδραση που είχε η μεταρρύθμιση του συστήματος παροχής δημοσίου βοηθήματος που έγινε το 2006 και τα αποτελέσματά της θα συγκριθούν με άλλες εναλλακτικές μεταρρυθμίσεις που έχουν στόχο την αύξηση της ευημερίας των ληπτών δημοσίου βοηθήματος αλλά και την ώθησή τους, όπου αυτό είναι εφικτό και επιθυμητό, προς την αγορά εργασίας. Αυτό μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα τη σταδιακή απεξάρτησή τους από το δημόσιο βοήθημα και την εξάλειψη του κοινωνικού αποκλεισμού.

Τα αποτελέσματα της μελέτης αναμένεται ότι θα οδηγήσουν σε αποτελέσματα για τη διαμόρφωση προτάσεων πολιτικής που θα στοχεύουν στην αύξηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας και των ωρών εργασίας των ληπτών δημοσίου βοηθήματος, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις που έχει μια τέτοια πολιτική στην ευημερία του ατόμου. Συγκεκριμένα, αύξηση της προσφοράς εργασίας σημαίνει μείωση των ωρών ανάπαυσης, κάτι που επιδρά αρνητικά στις περιπτώσεις ατόμων με εξαρτώμενα άτομα, ιδιαίτερα στην περίπτωση των μονογονιών, όπου ο «μισθός αναμονής» (reservation wage) δυνατόν να υπερβαίνει κατά πολύ το μισθό που προσφέρεται στην αγορά εργασίας.

2.1.3 Φορολογία: ανάπτυξη και πράσινη οικονομία

Με την ένταξη στην ΕΕ το 2004 η Κύπρος προχώρησε σε μεταρρύθμιση του φορολογικού της συστήματος. Η μεταρρύθμιση άρχισε σταδιακά με εναρμόνιση των ελαχίστων φορολογικών συντελεστών για τον Φόρο Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) και την παράλληλη μείωση των συντελεστών άμεσης φορολογίας, περιλαμβανομένης της αύξησης του αφορολόγητου εισοδήματος. Από το 2003-04 μέχρι σήμερα αυξήθηκε ξανά το αφορολόγητο εισόδημα, και οι υπόλοιπες κλίμακες, ενώ πρόσφατα προστέθηκε νέος συντελεστής για ψηλά εισοδήματα, και έγιναν και αλλαγές στο ΦΠΑ.

Οι αλλαγές που έγιναν στο φορολογικό σύστημα από τότε έγιναν είτε για σκοπούς εναρμόνισης ή για αύξηση των φορολογικών εσόδων. Το φορολογικό σύστημα χρειάζεται ανανέωση με γνώμονα την ανάπτυξη, τη δημοσιονομική αποτελεσματικότητα και την προώθηση της πράσινης ανάπτυξης. Το ΚΟΕ προτείνει τη διενέργεια σφαιρικής αξιολόγησης του φορολογικού συστήματος με σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του, και την εξυπηρέτηση του σημαντικού στόχου για βιώσιμη ανάπτυξη. Θα αξιολογηθεί το σύνολο των φορολογιών (αμέσων και έμμεσων), θα αναλυθεί κατά πόσον υπάρχουν στρεβλώσεις που πρέπει να απαλειφθούν, καθώς και το συνολικό φορολογικό βάρος των νοικοκυριών. Θα γίνουν προτάσεις για μεταρρύθμιση, ιεραρχώντας τις προτεινόμενες αλλαγές με βάση τη συνεισφορά τους στους στόχους αυτούς.

Οι δημοσιονομικές και αναδιανεμητικές επιπτώσεις των πιθανών προτάσεων πολιτικής που θα προκύψουν από την ανάλυση των εμπειρικών αποτελεσμάτων της μελέτης θα εκτιμηθούν με τη χρήση του μοντέλου μικροπροσομοίωσης φόρου-παροχών EUROMOD που έχει αναπτύξει το ΚΟΕ σε συνεργασία με το πανεπιστήμιο του Essex.

Πίνακας παραδοτέων Δημόσιου Τομέα

Τίτλος	Είδος	Ημερομηνία
Κόστος και αξία της κρατικής παιδείας	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής	Δεκέμβριος
Ανάλυση των επιδράσεων του δημοσίου βοηθήματος στην προσφορά εργασίας	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής	Ιούλιος
Φορολογία: ανάπτυξη και πράσινη οικονομία	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής / CyEPR	Νοέμβριος

2.2 ΤΟΜΕΑΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ

Επιβλέπων: Καθ. Πάνος Πασιαρδής

2.2.1 Ο δανεισμός των νοικοκυριών στην Κύπρο

Κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών σε πολλές χώρες το επίπεδο δανεισμού των νοικοκυριών έχει αυξηθεί σημαντικά, τόσο σε απόλυτους όρους όσο και σε σχέση με το εισόδημα των νοικοκυριών, φθάνοντας σε πολύ ψηλά επίπεδα. Σύμφωνα με τη θεωρία του κύκλου ζωής της κατανάλωσης τα νοικοκυριά πιστεύεται ότι προσπαθούν να διατηρήσουν μια ομαλή καμπύλη κατανάλωσης κατά τη διάρκεια της ζωής τους. Συνεπώς, οι επιλογές τους όσον αφορά την κατανάλωση δεν καθορίζονται από το τρέχον εισόδημά τους αλλά από το αναμενόμενο, δια βίου, μακροχρόνιο εισόδημά τους. Επιπλέον, οι αποφάσεις των νοικοκυριών για δανεισμό δεν επηρεάζουν μόνο τη δική τους ευημερία αλλά είναι εξίσου σημαντικές και για τη συνολική κατανάλωση, τη ζήτηση περιουσιακών στοιχείων και τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα του τόπου.

Σκοπός της έρευνας είναι να εξετάσει τη δανειοληπτική συμπεριφορά των νοικοκυριών στην Κύπρο και να μελετήσει τους διάφορους παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση για δανεισμό (π.χ., το εισόδημα, η ηλικία ατόμου, ο τομέας απασχόλησης του ατόμου). Η μελέτη θα αναλύσει το ύψος του δανεισμού σε σχέση με το εισόδημα ή το δια βίου εισόδημα και τα άλλα περιουσιακά στοιχεία του νοικοκυριού με σκοπό την εκτίμηση των κινδύνων που προκύπτουν από «υπερδανεισμό». Τα στοιχεία αυτά θα συγκριθούν και με μακροοικονομικά δεδομένα από τράπεζες και την Κεντρική Τράπεζα, καθώς, επίσης, και με δεδομένα από άλλες χώρες της Ευρωζώνης. Γενικά η προτεινόμενη μεθοδολογία μπορεί να εφαρμοστεί σε διάφορες χώρες για λόγους σύγκρισης και / ή για την εξέταση ζητημάτων που σχετίζονται με τη δανειοληπτική συμπεριφορά των νοικοκυριών.

Η εμπειρική ανάλυση θα βασιστεί σε στοιχεία των νοικοκυριών που προέρχονται από τις Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών για τα έτη 2002/03 και 2008/09, καθώς, επίσης, και σε στοιχεία που θα προέρχονται από τη δειγματοληπτική έρευνα με θέμα τη χρηματοοικονομική κατάσταση και τις καταναλωτικές συνήθειες των νοικοκυριών (Household Finance and Consumption Survey). Οι Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με το εισόδημα (ύψος και πηγές), καθώς, επίσης, και τις δαπάνες των νοικοκυριών σε ένα μεγάλο αριθμό αγαθών και υπηρεσιών. Περιλαμβάνουν, επίσης, ένα μεγάλο αριθμό των προσωπικών χαρακτηριστικών των ατόμων και του νοικοκυριού. Η έρευνα

Household Finance and Consumption διεξάγεται ξεχωριστά σε όλες τις χώρες της ζώνης του ευρώ σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Οι τομείς που καλύπτει είναι οι ακόλουθοι: γενικά χαρακτηριστικά του νοικοκυριού, ακίνητα περιουσιακά στοιχεία και χρηματοδότησή τους, λοιπές υποχρεώσεις και πιστωτικοί περιορισμοί, απασχόληση, συνταξιοδοτικά και ασφαλιστικά προγράμματα, εισοδήματα, μεταβιβάσεις και δωρεές μεταξύ γενεών, κατανάλωση (ύψος κατανάλωσης σε σχέση με το εισόδημα, αποταμίευση).

2.2.2 Δείκτης τιμών ακινήτων και προσδιοριστικοί παράγοντες τιμών ακινήτων

Οι αξίες των κατοικιών και γενικά η αγορά των ακινήτων είναι ένας από τους σημαντικότερους τομείς της κυπριακής οικονομίας που χρήζει συνεχούς και στενής παρακολούθησης. Απόδειξη αποτελεί η κρίση στον χρηματοπιστωτικό τομέα που ξέσπασε με το σκάσιμο της φούσκας των ακινήτων το 2008 όταν οι πλείστες τράπεζες και επενδυτικές εταιρίες είχαν εκτεθεί σε μεγάλο αριθμό επισφαλών οικιστικών δανείων. Όμως η μελέτη της τάσης, του επιπέδου και των προσδιοριστικών παραγόντων των τιμών των ακινήτων είναι σημαντική όχι μόνο για τις επιχειρήσεις αλλά και για το δημόσιο τομέα, καθώς, επίσης, και τα νοικοκυριά.

Σκοπός του ΚΟΕ είναι η δημιουργία ενός δείκτη τιμών ακινήτων με στόχο να προσφέρει μια αντικειμενική και αμερόληπτη μέτρηση της τάσης του μέσου επιπέδου τιμών των σπιτιών στην κυπριακή αγορά. Ο δείκτης θα είναι τριμηνιαίος και θα παρουσιάζεται συνολικά αλλά και ανά πόλη, καθώς, επίσης, και ανά τύπο οικίας. Τα δεδομένα συλλέγονται από αγγελίες για την προσφορά κατοικιών που δημοσιεύονται στον τοπικό τύπο. Η κατασκευή του δείκτη θα γίνει με την εφαρμογή της ωφελιμιστικής προσέγγισης (hedonic approach).

Επιπρόσθετη ανάλυση θα διεξαχθεί για να εξεταστούν οι επιδράσεις που έχουν οι μακροοικονομικές μεταβλητές και τα διάφορα χαρακτηριστικά των σπιτιών π.χ. γεωγραφικά (πόλη, περιοχή κ.α.) και δομικά χαρακτηριστικά (αριθμός δωματίων, τύπος ακινήτου κ.α.), στην τιμή των κατοικιών στην Κύπρο. Η ανάλυση των προσδιοριστικών παραγόντων των τιμών των ακινήτων, θα διεξαχθεί, επίσης, με την χρήση της ωφελιμιστικής προσέγγισης.

2.2.3 Ζήτηση ενέργειας νοικοκυριών

Η ευρωπαϊκή νομοθεσία για την ενέργεια και τις κλιματικές αλλαγές πιθανότατα θα οδηγήσει σε ψηλότερες τιμές ηλεκτρικού ρεύματος και άλλων μορφών ενέργειας και θα έχει ως συνέπεια την αύξηση στο κόστος ζωής των νοικοκυριών. Επιπλέον, οι

τιμές των άλλων αγαθών και υπηρεσιών, ειδικότερα αυτών που παράγονται με ενεργοβόρες τεχνολογίες, αναμένεται να αυξηθούν λόγω ψηλότερου κόστους παραγωγής. Ο βαθμός στον οποίο θα επηρεαστούν οι καταναλωτές από την ευρωπαϊκή νομοθεσία θα εξαρτηθεί από τις ελαστικότητες ζήτησης των διαφόρων κατηγοριών αγαθών και υπηρεσιών ως προς τις τιμές: όσο χαμηλότερη είναι η ελαστικότητα ενός αγαθού τόσο μικρότερη είναι η ποσοστιαία μεταβολή στη ζήτησή του από μια ποσοστιαία μεταβολή στην τιμή του.

Σκοπός της μελέτης είναι να εκτιμηθεί ένα σύστημα καταναλωτικής ζήτησης, με τη χρήση μικροοικονομικών στοιχείων από τις Έρευνες Οικογενειακών Προϋπολογισμών των ετών 1996/97 2002/03 και 2008/09. Από τις εκτιμημένες παραμέτρους του συστήματος θα εξαχθούν οι ελαστικότητες ζήτησης των διαφόρων κατηγοριών αγαθών και υπηρεσιών μεταξύ των οποίων και η ενέργεια. Ο μικρός αριθμός των διαθέσιμων Ερευνών Οικογενειακών Προϋπολογισμών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τους σκοπούς της μελέτης, συνεπάγεται με μικρό αριθμό αλλαγών τιμών μεταξύ των ετών των Ερευνών, που καθιστά δύσκολη την εκτίμηση των παραμέτρων του συστήματος με ακρίβεια. Για αυτό το λόγο, το σύστημα ζήτησης θα επεκταθεί ούτως ώστε να εισαχθεί ετερογένεια στις τιμές μεταξύ νοικοκυριών και στις τιμές των υποκατηγοριών που αποτελούν τις ευρύτερες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών που θα εξετάζει το σύστημα. Πιο συγκεκριμένα, αντί στο σύστημα ζήτησης να χρησιμοποιηθούν οι δημοσιευμένοι δείκτες τιμών για τις διάφορες κατηγορίες (π.χ. είδη διατροφής, είδη ένδυσης, ενέργεια κλπ) θα χρησιμοποιηθούν οι πρώτοι για να δημιουργηθούν νέοι δείκτες που επιτρέπουν (α) ετερογένεια μεταξύ νοικοκυριών, δηλαδή διαφέρουν ανάλογα με διάφορα χαρακτηριστικά του νοικοκυριού, και (β) ετερογένεια τιμών μεταξύ των υποκατηγοριών του δείκτη τιμών της κάθε κατηγορίας, ούτως ώστε η ζήτηση για την κάθε κατηγορία αγαθών (π.χ. ενέργεια) να επηρεάζεται από αλλαγές στις σχετικές τιμές των υποκατηγοριών (π.χ. ηλεκτρισμός, πετρέλαιο κλπ) και όχι μόνο από αλλαγές στο επίπεδο του δείκτη τιμών της κάθε κατηγορίας.

Η τροποποίηση αυτή στο σύστημα ζήτησης αναμένεται να οδηγήσει σε ακριβέστερες εκτιμήσεις των παραμέτρων του συστήματος ζήτησης και κατ'επέκταση σε καλύτερη εκτίμηση των ελαστικότητων. Απώτερος στόχος είναι η χρήση των εκτιμημένων παραμέτρων για ανάλυση των επιπτώσεων της ευρωπαϊκής νομοθεσίας για την ενέργεια και τις κλιματικές αλλαγές στην ευημερία των νοικοκυριών.

Πίνακας παραδοτέων Τομέα Νοικοκυριών

Τίτλος	Είδος	Ημερομηνία
Ο δανεισμός των νοικοκυριών στην Κύπρο	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής / CyEPR	Ιανουάριος
Δείκτης τιμών ακινήτων και προσδιοριστικοί παράγοντες τιμών ακινήτων	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής	Απρίλιος
Ζήτηση ενέργειας νοικοκυριών	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής	Σεπτέμβριος

2.3 ΤΟΜΕΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Επιβλέπων: Καθ. Θεοφάνης Μαμουνέας

2.3.1 Δείκτες παραγωγικότητας της κυπριακής οικονομίας

Η παραγωγικότητα μιας οικονομίας διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στο επίπεδο της ανταγωνιστικότητας και της οικονομικής ανάπτυξης. Μια οικονομία είναι ανταγωνιστική σε διεθνές επίπεδο όταν προσφέρει τα προϊόντα της στις τιμές που καθορίζονται από τη διεθνή προσφορά και ζήτηση, αντιμετωπίζοντας τον ξένο συναγωνισμό χωρίς κρατική προστασία ή άλλα μονοπωλιακά προνόμια. Επομένως, το στοιχείο που εξασφαλίζει την ανταγωνιστικότητα της οικονομίας είναι η δυνατότητα να παράγει σε κόστος που δεν υπερβαίνει το κόστος στο οποίο ξένες χώρες παράγουν και προσφέρουν της ίδιας ποιότητας προϊόντα. Για αυτό το λόγο η επιδίωξη ανταγωνιστικότητας έχει γίνει ταυτόσημη με την επιδίωξη ελαχιστοποίησης του μοναδιαίου κόστους παραγωγής. Όταν η παραγωγικότητα μιας επιχείρησης ή ενός τομέα της οικονομίας αυξάνεται τότε, εξ' ορισμού, το κόστος κατά μονάδα προϊόντος μειώνεται. Επομένως, σε σταθερές τιμές συναλλάγματος, αυξάνεται η δυνατότητα της επιχείρησης να ανταγωνιστεί άλλες επιχειρήσεις που προσφέρουν τα ίδια προϊόντα στη διεθνή αγορά.

Σκοπός της έρευνας είναι η κατασκευή δεικτών μέτρησης της παραγωγικότητας της κυπριακής οικονομίας συνολικά αλλά και επιμέρους τομέων της. Συγκεκριμένα, θα κατασκευαστούν δείκτες παραγωγικότητας εργασίας αλλά και δείκτες ολικής παραγωγικότητας που λαμβάνουν υπόψη, όχι μόνο την εργασία αλλά και τις υπόλοιπες τις εισροές στην παραγωγική διαδικασία όπως το κεφάλαιο.

Το γεγονός ότι στις σύγχρονες ανεπτυγμένες οικονομίες η εργασία είναι ο συντελεστής παραγωγής που δεν είναι εύκολο να αυξηθεί, δικαιολογεί το ότι ο όρος

παραγωγικότητα έχει καθιερωθεί να αναφέρεται ειδικά στην παραγωγικότητα της εργασίας. Βέβαια αύξηση της παραγωγής είναι δυνατή από αύξηση των άλλων συντελεστών της παραγωγής. Όμως αυτό είναι δυνατό να επιτευχθεί μέχρι ενός σημείου πέραν από το οποίο αύξηση της παραγωγής δεν είναι δυνατή χωρίς αύξηση και της ποσότητας εργασίας. Ο δείκτης παραγωγικότητας της εργασίας έχει σημαντικό οικονομικό περιεχόμενο διότι, όταν επικρατούν συνθήκες ελεύθερου ανταγωνισμού στην αγορά εργασίας και ο κάθε εργάτης αμείβεται σύμφωνα με το (οριακό) προϊόν της εργασίας του, ο δείκτης αυτός αντανάκλα το επίπεδο ευημερίας των εργαζομένων. Αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας οδηγεί σε αύξηση των αμοιβών των εργαζομένων και, κατά συνέπεια, του βιοτικού επιπέδου μιας χώρας.

Αν και ο δείκτης παραγωγικότητας της εργασίας έχει σημαντικό οικονομικό περιεχόμενο δεν είναι πάντα ο πιο κατάλληλος για τη μέτρηση της παραγωγικότητας της οικονομίας διότι το κόστος της εργασίας κατά μονάδα προϊόντος δεν είναι αρκετό για τον υπολογισμό της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας. Επιπλέον, χρειάζεται να ληφθούν υπόψη όλες οι εισροές στην παραγωγή και ιδιαίτερα το κεφάλαιο. Ο δείκτης ολικής παραγωγικότητας αποτελεί την πιο περιεκτική μορφή μέτρησης της παραγωγικότητας διότι εκφράζει την ποσότητα του προϊόντος που παράγεται ανά μονάδα εισροών, δηλαδή στον υπολογισμό της παραγωγικότητας λαμβάνονται υπόψη όχι μόνο η εργασία αλλά και το κεφάλαιο, η ενέργεια και οι πρώτες ύλες.

Για τον υπολογισμό δεικτών ολικής παραγωγικότητας θα γίνει υπόθεση μιας συνάρτησης παραγωγής που συνδέει το προϊόν (της οικονομίας ή κάποιου τομέα) με τις εισροές (εργασία, κεφάλαιο κλπ) και την τεχνολογία. Από τη συνάρτηση παραγωγής μπορεί να εξαχθεί ο ρυθμός αλλαγής της ολικής παραγωγικότητας μεταξύ δύο περιόδων ως η διαφορά του ρυθμού αλλαγής του προϊόντος από το σταθμισμένο μέσο όρο των ποσοστιαίων μεταβολών των εισροών (όπου η στάθμιση των εισροών βασίζεται στα μερίδια της αξίας των εισροών στη συνολική αξία του προϊόντος). Συνεπώς, για τον υπολογισμό του δείκτη ολικής παραγωγικότητας χρειάζονται περισσότερες πληροφορίες από ό,τι για τον υπολογισμό της παραγωγικότητας εργασίας. Οι πληροφορίες αυτές είναι διαθέσιμες στις επίσημες στατιστικές με μόνη εξαίρεση το κεφάλαιο το οποίο θα υπολογιστεί από τα στοιχεία για τις επενδύσεις.

Απώτερος στόχος είναι η δημοσίευση αυτών των δεικτών σε συστηματική βάση που θα εξαρτηθεί από τη διαθεσιμότητα των στοιχείων (π.χ. ετησίως για τους τομείς και εξαμηνιαία για το σύνολο της οικονομίας). Επιπλέον, θα γίνονται διάφορες

συγκρίσεις όπως: της ολικής παραγωγικότητας με την παραγωγικότητα εργασίας, μεταξύ χρονικών περιόδων, μεταξύ τομέων της οικονομίας αλλά και με παρόμοιους δείκτες άλλων χωρών, και θα διατυπώνονται προτάσεις πολιτικής για βελτίωση της παραγωγικότητας. Ο υπολογισμός δεικτών παραγωγικότητας σε τακτική βάση θα παρέχει στους φορείς χάραξης πολιτικής ένα εργαλείο παρακολούθησης της παραγωγικότητας στην κυπριακή οικονομία που θα βοηθά στην έγκαιρη διάγνωση προβλημάτων και λήψη μέτρων.

2.3.2 Η επίδραση της ενέργειας στην παραγωγικότητα

Ο σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να αναλύσει τις τάσεις υποκατάστασης/συμπληρωματικότητας μεταξύ της ενέργειας, της απασχόλησης, και άλλων εισροών της παραγωγής για τις Ευρωπαϊκές χώρες συμπεριλαμβανομένου και της Κύπρου. Η ανάλυση των τάσεων αυτών επιτρέπει τη μελέτη ενός φάσματος σημαντικών ζητημάτων που σχετίζονται με τις επιπτώσεις των κοινωνικοοικολογικών αλλαγών στην απασχόληση, την παραγωγή, και στην αύξηση της παραγωγικότητας. Η μέτρηση των τάσεων υποκατάστασης/συμπληρωματικότητας μεταξύ ενέργειας και των διαφόρων τύπων των εισροών εργασίας, επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση της δυναμικής της αγοράς εργασίας (διαχρονική ζήτηση για χαμηλό/μεσαίο/υψηλό ειδικευμένο εργατικό δυναμικό), μιας και οι διάφορες βιομηχανίες της ΕΕ κινούνται προς την εξοικονόμηση ενέργειας και την ευρύτερη χρήση των πράσινων ενεργειακών εισροών. Η μέτρηση της υποκατάστασης/συμπληρωματικότητας μεταξύ εισροών ενέργειας και νέων τεχνολογιών, όπως πληροφορικής και επικοινωνιών (Information and Communications Technology - ICT), επιτρέπει την καλύτερη κατανόηση των επιπτώσεων των νέων αυτών τεχνολογιών σε σχέση με τη χρήση ενέργειας και αντίστροφα.

Η μελέτη αυτή θα περιλαμβάνει εκτίμηση της τεχνολογίας παραγωγής, η οποία εξαρτάται από το κεφάλαιο (ICT and non-ICT capital), την εργασία (ειδικευμένοι/ανειδίκευτοι εργάτες), την ενέργεια, τις πρώτες ύλες, τις υπηρεσίες και άλλες εξωγενείς τεχνικές αλλαγές. Το μοντέλο που θα χρησιμοποιηθεί βασίζεται στη μεθοδολογία των Bernstein, Μαμουνέα και Πασιαρδή (2004). Αυτό το μοντέλο εισάγει στη συνάρτηση παραγωγής μια παραμετροποίηση της τεχνικής αποτελεσματικότητας προσθέτοντας μια δυναμική διάσταση του προβλήματος.

Η αποδοτικότητα στην παραγωγή προκύπτει όταν νέες εισροές δημιουργούν βελτιώσεις στην τεχνική αποτελεσματικότητα που δεν είναι πλήρως αντισταθμισμένες από το κόστος της προσαρμογής. Οι συναρτήσεις ζήτησης εισροών προκύπτουν από την ελαχιστοποίηση της αναμενόμενης παρούσας αξίας

του κόστους με βάση τη συνάρτηση παραγωγής και τις εξισώσεις συσσώρευσης εισροών. Η εμπειρική ανάλυση θα διεξαχθεί για τις χώρες της ΕΕ (συμπεριλαμβανομένου και της Κύπρου) για τις οποίες υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για τις εισροές και τις εκροές.

Η εμπειρική ανάλυση θα επιτρέψει την εκτίμηση της επίδρασης της χρήσης ενέργειας στην παραγωγικότητα των ευρωπαϊκών χωρών περιλαμβανομένης και της Κύπρου, καθώς και την εξαγωγή συμπερασμάτων πολιτικής.

Πίνακας παραδοτέων Τομέα Επιχειρήσεων

Τίτλος	Είδος	Ημερομηνία
Δείκτες παραγωγικότητας της κυπριακής οικονομίας	Δελτίο	Μάιος & Οκτώβριος
Η επίδραση της ενέργειας στην παραγωγικότητα	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής	Μάιος

2.4. ΤΟΜΕΑΣ ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

Επιβλέπων: Δρ. Ζήνων Κοντολαίμης

2.4.1 Ταυτόχρονος δείκτης ΑΕΠ

Ακαδημαϊκοί Σύμβουλοι: Αναπλ. Καθ. Έλενα Ανδρέου, Επ. Καθ. Άντρος Κούρτελλος

Τα τριμηνιαία στοιχεία των Εθνικών Λογαριασμών δημοσιεύονται με σημαντική καθυστέρηση (περίπου ενός τριμήνου) σε σχέση με το τρίμηνο στο οποίο αναφέρονται οι πληροφορίες τους. Οι μηνιαίοι οικονομικοί δείκτες της Στατιστικής Υπηρεσίας, αν και δημοσιεύονται με καθυστέρηση σε σχέση με το μήνα αναφοράς, μπορούν να παρέχουν πιο έγκαιρες πληροφορίες από τους Εθνικούς Λογαριασμούς για βραχυπρόθεσμες εξελίξεις σε σημαντικούς τομείς της κυπριακής οικονομίας. Ακόμη πιο έγκαιρες πληροφορίες για την πορεία διάφορων τομέων περιέχονται στα στοιχεία από τις Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας (ΕΟΣ) τα οποία είναι διαθέσιμα στο τέλος του κάθε μήνα στον οποίο αναφέρονται και καταγράφουν, μεταξύ άλλων, τις αντιλήψεις και τις προσδοκίες επιχειρηματιών για την παραγωγή, ζήτηση, τιμές και απασχόληση. Επιπλέον, πολλά χρηματοοικονομικά στοιχεία δίνουν πληροφορίες σε πραγματικό χρόνο.

Στόχος της μελέτης είναι η δημιουργία μιας βάσης δεδομένων με μεγάλο αριθμό μεταβλητών μηνιαίας συχνότητας η οποία θα χρησιμοποιηθεί στην εκτίμηση, σε πραγματικό χρόνο, του τριμηνιαίου ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ. Συγκεκριμένα οι πληροφορίες από το μεγάλο αριθμό μηνιαίων σειρών θα συνοψίζονται από ένα πολύ μικρότερο αριθμό κοινών παραγόντων, ενώ θα αφαιρούνται οι ιδιοσυγκρατικές διακυμάνσεις των επιμέρους μεταβλητών. Στη συνέχεια οι κοινοί παράγοντες που έχουν μηνιαία συχνότητα και πληροφορίες για το τρέχον τρίμηνο, για το οποίο ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ δεν είναι διαθέσιμος, θα χρησιμοποιηθούν για να εκτιμηθεί μια μεσοπρόθεσμη ως μακροπρόθεσμη τάση του τριμηνιαίου ΑΕΠ, δηλαδή ο τριμηνιαίος ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ χωρίς να λαμβάνονται υπόψη βραχυχρόνιες διακυμάνσεις. Ο δείκτης αυτός μπορεί να κατασκευάζεται κάθε μήνα και να δίνει μια αναθεωρημένη εκτίμηση του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ τον τελευταίο μήνα με την έλευση νέων πληροφοριών.

Με τη χρήση οικονομετρικών μεθόδων θα αξιολογηθεί η συμπεριφορά του δείκτη γύρω από τα σημεία καμπής και η ορθότητα των ενδείξεων που παρέχει για ύφεση ή ανάκαμψη. Θα αξιολογηθεί, επίσης, η ικανότητα του δείκτη να προβλέπει το ρυθμό μεταβολής του ΑΕΠ σε σχέση με εναλλακτικές μεθόδους. Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί στην κατασκευή του δείκτη θα είναι παρόμοια με αυτή που εφαρμόζεται στην κατασκευή του δείκτη EUROCOIN για την Ευρωζώνη.

2.4.2 Χρονολόγηση κύκλων οικονομικής δραστηριότητας

Το ΚΟΕ σκοπεύει να καταγράψει ιστορικά και να χρονολογήσει την κυκλική δραστηριότητα της κυπριακής οικονομίας. Κύριος στόχος είναι η δημιουργία ενός αρχείου που θα αποτελεί κεντρική αναφορά για όσους θέλουν να παραθέσουν επίσημα στοιχεία των σημείων καμπής της κυπριακής οικονομίας, και των περιόδων οικονομικής άνθησης και ύφεσης. Η έρευνα θα καταγράψει και τα χαρακτηριστικά των κυκλικών διακυμάνσεων της κυπριακής οικονομίας.

Η σημαντικότητα της ορθής χρονολόγησης είναι πολύπτυχη. Οι ημερομηνίες των σημείων καμπής μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε εφαρμογές για την πρόβλεψη τιμών περιουσιακών στοιχείων, τον αποτελεσματικότερο προγραμματισμό οικονομικών πολιτικών, αλλά και ως πηγή στοιχείων, για ακαδημαϊκές έρευνες, εφημερίδες και τον τύπο γενικότερα.

Τη χρονολόγηση των οικονομικών κύκλων των Ηνωμένων Πολιτειών έχει αναλάβει το κέντρο ερευνών National Bureau of Economic Research (NBER), το οποίο επίσημα δημοσιεύει τις ημερομηνίες αλλαγής στην οικονομική δραστηριότητα από

το 1979 με τη δημιουργία της Επιτροπής Χρονολόγησης Οικονομικών Κύκλων. Παρόμοια επιτροπή έχει και το Centre of Economic Policy Research (CEPR) το οποίο ανακοινώνει τους οικονομικούς κύκλους για την Ευρώπη. Για την Ευρώπη τα πρώτα επίσημα στοιχεία ξεκινούν το 1974, ενώ για τις Ηνωμένες Πολιτείες το 1979. Παρόμοια επίσημα στοιχεία ημερομηνιών σημείων καμπής για την κυπριακή οικονομία δεν έχουν εκδοθεί μέχρι στιγμής.

Η χρονολόγηση των οικονομικών κύκλων για την Κύπρο, είναι δυνατόν να διαφέρει από αυτήν που εκτιμά το CEPR, για διάφορους λόγους. Για παράδειγμα, λόγω των ετερογενών θεσμών και πολιτικών των διαφόρων χωρών και επίσης πιο σημαντικά λόγω του ότι, μόλις από το 2008 η Κύπρος αποτελεί μέρος της Ευρωζώνης την οποία χαρακτηρίζει κοινή χρηματοοικονομική πολιτική. Σαφώς οι αποκλίσεις στις ημερομηνίες έναρξης και τέλους των κύκλων θα είναι μικρές, μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς οι οικονομίες τους είναι εξαρτώμενες σε μεγάλο βαθμό.

Η κύρια βάση δεδομένων που έχει αναπτυχθεί για να χρησιμοποιηθεί στην παραπάνω ανάλυση, αποτελείται από στοιχεία της κυπριακής οικονομίας για το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν, τις επενδύσεις, την ανεργία, τις πωλήσεις και την βιομηχανική παραγωγή. Τα στοιχεία είναι καταγεγραμμένα σε τριμηνιαία μορφή, με εξαίρεση την χρονοσειρά για τη βιομηχανική παραγωγή η οποία είναι διαθέσιμη σε μηνιαία βάση.

Το επίπεδο αναφοράς θα είναι σε τρίμηνα και όπου είναι εφικτό, θα παρουσιάζονται παράλληλα συμπληρωματικά μηνιαία στοιχεία. Έτσι, η επίσημη ιστορική καταγραφή των ημερομηνιών των σημείων καμπής και διαφόρων στατιστικών όπως η διάρκεια των κύκλων, των υφέσεων και των ανθήσεων θα γίνεται σε τρίμηνα. Η χρονολόγηση του Κέντρου θα ξεκινά από το έτος 1995. Επίσης, το Κέντρο θα προβεί στην συστηματική μελλοντική καταγραφή και ανανέωση των ημερομηνιών της κυκλικής δραστηριότητας με την ανανέωση των βάσεων δεδομένων του.

Πίνακας παραδοτέων Τομέα Οικονομικών Προβλέψεων

Τίτλος	Είδος	Ημερομηνία
Ταυτόχρονος δείκτης ΑΕΠ	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής	Μάιος
Χρονολόγηση κύκλων οικονομικής δραστηριότητας	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής	Ιούνιος

2.5. ΑΛΛΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Επιβλέπων: Καθ. Πάνος Πασιαρδής

2.5.1 Εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων από την κλιματική αλλαγή στο ενεργειακό σύστημα της Κύπρου

Ακαδημαϊκός Σύμβουλος: Επ. Καθ. Θεόδωρος Ζαχαριάδης

Σύμφωνα με τις προβλέψεις διεθνών οργανισμών, η κλιματική αλλαγή θα επιφέρει υψηλότερες θερμοκρασίες και συχνότερες περιόδους καύσωνα στην περιοχή της Κύπρου. Ως αποτέλεσμα, στις επόμενες δεκαετίες αναμένεται κατά τους θερινούς μήνες υψηλότερη κατανάλωση ηλεκτρισμού (λόγω αυξημένων αναγκών για ψύξη) και αυξημένες απαιτήσεις για επάρκεια ηλεκτρικής ισχύος (λόγω υψηλότερης ζήτησης για ηλεκτρικό φορτίο αιχμής). Και τα δύο παραπάνω αποτελέσματα θα επιφέρουν οικονομικό κόστος στην κοινωνία, αφενός λόγω υψηλότερης δαπάνης των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων για ηλεκτρισμό και αφετέρου λόγω αυξημένων επενδύσεων σε εφεδρική ηλεκτρική ισχύ που θα απαιτείται για την κάλυψη του φορτίου αιχμής.

Στα πλαίσια του προτεινόμενου ερευνητικού έργου θα διενεργηθεί μακροχρόνια πρόβλεψη της κατανάλωσης ηλεκτρισμού στην Κύπρο έως το έτος 2050, με βάση τα αποτελέσματα οικονομετρικής ανάλυσης για την περίοδο 1960-2010, και για διαφορετικά σενάρια μελλοντικής εξέλιξης των βασικών μεταβλητών (μακροοικονομικά μεγέθη, τιμές ενέργειας, τεχνολογική πρόοδος στην εξοικονόμηση ενέργειας). Επιπρόσθετα, θα αξιοποιηθούν οι πιο πρόσφατες κλιματικές προβλέψεις για την περιοχή της Κύπρου, που θα προέλθουν από άλλα ερευνητικά ιδρύματα της Κύπρου ή του εξωτερικού που διενεργούν εξειδικευμένες προσομοιώσεις για την περιοχή.

Τέλος, θα γίνει αναφορά σε επιπρόσθετες πιθανές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στο ενεργειακό σύστημα της Κύπρου, όπως η επίδραση της ανόδου της στάθμης της θάλασσας σε παραθαλάσσιες ενεργειακές υποδομές και η επίδραση της παρατεταμένης ξηρασίας στην ευστάθεια του δικτύου διανομής ηλεκτρικού ρεύματος. Όπου είναι εφικτό, θα εκτιμηθούν και οι οικονομικές επιπτώσεις των επιδράσεων αυτών.

2.5.2 Ο τουρισμός στην Κύπρο: αναδρομή και προοπτικές

Ακαδημαϊκός Σύμβουλος: Αναπλ. Καθ. Σωφρόνης Κληρίδης

Ο τουρισμός είναι ιστορικά ένας από τους σημαντικότερους τομείς της κυπριακής οικονομίας. Ήταν ο τομέας που αναπτύχθηκε με γοργούς ρυθμούς μετά την εισβολή και έδωσε την απαιτούμενη ώθηση στη δοκιμαζόμενη τότε οικονομία. Κατά τις δεκαετίες του 1980 και 1990 ο τομέας του τουρισμού αποτελούσε την κύρια μηχανή ανάπτυξης της οικονομίας. Με τη νέα χιλιετία ο τομέας μπήκε σε πορεία σχετικού μααρασμού. Η συνεισφορά του στο ΑΕΠ έχει μειωθεί από το 20% τη δεκαετία του 1990 σε περίπου το μισό σήμερα.

Ένας κύριος στόχος της προτεινόμενης έρευνας είναι η καταγραφή μέσα από στατιστικά δεδομένα της πορείας του κυπριακού τουρισμού την τελευταία 30ετία. Αναλύσεις τέτοιου τύπου έχουν γίνει παλαιότερα - μεταξύ άλλων και από το Κέντρο Οικονομικών Ερευνών. Υπάρχει όμως ανάγκη για μια επίκαιρη ανάλυση που θα αξιοποιεί τα τελευταία στατιστικά στοιχεία, τα οποία είναι ιδιαίτερα χρήσιμα λόγω της κρίσης που περνά η διεθνής οικονομία. Για το λόγο αυτό θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις τάσεις των τελευταίων ετών, τόσο στην Κύπρο όσο και σε άλλες χώρες με σημαντικό τουριστικό τομέα. Η έρευνα θα αξιοποιήσει την υπάρχουσα γνώση στο ΚΟΕ σε θέματα τουρισμού, κυρίως όσον αφορά στατιστικά δεδομένα και παλαιότερες έρευνες.

Τα στατιστικά δεδομένα θα χρησιμοποιηθούν για τη διαμόρφωση εκτιμήσεων για τις προοπτικές του κυπριακού τουρισμού τα επόμενα χρόνια. Με βάση τα ευρήματα της έρευνας θα κατατεθούν προτάσεις πολιτικής που θα αποσκοπούν στη βελτίωση της δυνατότητας του τουρισμού να συνεχίσει να συνεισφέρει στην ανάπτυξη της Κυπριακής οικονομίας.

2.5.3 Ανάπτυξη δυναμικού στοχαστικού μοντέλου γενικής ισορροπίας για την κυπριακή οικονομία

Ακαδημαϊκός Σύμβουλος: Δρ. Leonor Coutinho

Η παγκόσμια οικονομική κρίση που ξέσπασε στις αρχές του 2008, ανέδειξε την ανάγκη για την ενδελεχή ανάλυση των οικονομικών κύκλων. Η δημιουργία ενός Δυναμικού Στοχαστικού Μοντέλου Γενικής Ισορροπίας (Dynamic Stochastic General Equilibrium ή DSGE) για την Κύπρο θα βοηθήσει στην καλύτερη κατανόηση της δομής της αγοράς από μακροοικονομική σκοπιά, καθώς, επίσης, και στην

καταγραφή των διαχρονικών τάσεων των διαφόρων μεταβλητών που επηρεάζουν την τοπική οικονομία.

Οι Κεντρικές Τράπεζες πολλών χωρών μεταξύ αυτών και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, έχουν αναπτύξει τέτοιου είδους μοντέλα τα οποία χρησιμοποιούνται ως το κύριο εργαλείο για τη διεξαγωγή μακροοικονομικών προβλέψεων. Εκτός από τις μακροοικονομικές προβλέψεις, τα DSGE μοντέλα μπορούν να προσομοιώσουν τις επιδράσεις εναλλακτικών δημοσιονομικών και χρηματοοικονομικών πολιτικών, καθώς, επίσης, να ποσολογήσουν τη σημαντικότητα των εξωγενών οικονομικών σοκ προσφοράς και ζήτησης στην κυπριακή οικονομία, όπως για παράδειγμα σοκ παραγωγικότητας, δημοσιονομικής πολιτικής, τιμής πετρελαίου, επιτοκίων και άλλου είδους σοκ.

Από πλευρά μοντελοποίησης η σημαντικότητα των DSGE μοντέλων ή πιο συγκεκριμένα των Νέο-Κευνσιανών DSGE μοντέλων, όπως αυτό που θα αναπτύξει το ΚΟΕ σε συνεργασία με το Κέντρο Ερευνών Ευρωπρίσμα, έγκειται στη δυνατότητα αυτών των μοντέλων να αναπαραγάγουν τη συμπεριφορά των διαφόρων συντελεστών της οικονομίας, όπως των νοικοκυριών, των επιχειρήσεων και των φορέων άσκησης δημοσιονομικής και χρηματοοικονομικής πολιτικής. Με τη βοήθεια αυτών των συντελεστών αναλύονται και λαμβάνονται υπόψη οι επιδράσεις σε επιμέρους τομείς της οικονομίας, όπως οι χρηματοοικονομικές αγορές, το εξωτερικό εμπόριο, ο τουρισμός και άλλοι.

Το μοντέλο που θα αναπτυχθεί, εμπερικλείεται στην κατηγορία των Δομικών Μοντέλων (Structural Models) και βασίζεται σε διαφόρων ειδών ποιοτικές υποθέσεις οι οποίες προσαρμόζονται στα δεδομένα της κυπριακής οικονομίας όπως η ακαμψία ονομαστικών και πραγματικών μεταβλητών, π.χ. τιμών, μισθών και κατανάλωσης, η ύπαρξη μονοπωλιακό ανταγωνισμό στην αγορά αγαθών και εργασίας κ.α.

2.5.4 Ενοποίηση των στοιχείων της Έρευνας Οικογενειακού Προϋπολογισμού (ΕΟΠ) 2009 με τα στοιχεία των προηγούμενων ΕΟΠ .

Με την παραλαβή των στατιστικών στοιχείων της Έρευνας Οικογενειακού Προϋπολογισμού (ΕΟΠ) 2009 κρίνεται απαραίτητη η διεξαγωγή των απαραίτητων εργασιών για ενοποίησή τους με την ενιαία βάση δεδομένων των ΕΟΠ που διαθέτει το ΚΟΕ και περιλαμβάνει στοιχεία από τις ΕΟΠ του 1984/85, 1990/91, 1996/97 και 2003. Η ενοποιημένη βάση δεδομένων ΕΟΠ θα είναι διαθέσιμη σε όλους τους ενδιαφερόμενους για σκοπούς έρευνας.

Στα πλαίσια των εργασιών της ενοποίησης των στοιχείων ΕΟΠ θα διεξαχθούν οι απαραίτητοι έλεγχοι και θα γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες ώστε τα στοιχεία να είναι διαχρονικά συγκρίσιμα. Επίσης, θα γίνει η απαραίτητη επεξεργασία ώστε τα στοιχεία να είναι σε μορφή που μπορεί εύκολα να χρησιμοποιηθεί για στατιστική και οικονομετρική ανάλυση.

Πληροφορίες για τη διαδικασία ενοποίησης, τυχόν προβλήματα που προέκυψαν και ο τρόπος αντιμετώπισής τους όπως, επίσης, και πίνακες με την περιγραφή και τα στατιστικά χαρακτηριστικά (διαθεσιμότητα, αριθμός παρατηρήσεων, μέσος, ελάχιστη και μέγιστη τιμή κτλ) των μεταβλητών αναμένεται να δημοσιευτούν σε Δοκίμιο Οικονομικής Ανάλυσης.

Πίνακας παραδοτέων Άλλων Ερευνητικών Προγραμμάτων

Τίτλος	Είδος	Ημερομηνία
Οικονομικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στο ενεργειακό σύστημα της Κύπρου	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής	Ιούνιος
Ο τουρισμός στην Κύπρο: αναδρομή και προοπτικές	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής / CyEPR	Μάιος
Ανάπτυξη δυναμικού στοχαστικού μοντέλου γενικής ισορροπίας για την κυπριακή οικονομία	Δοκίμιο Οικονομικής Πολιτικής / CyEPR	Δεκέμβριος
Ενοποίηση των στοιχείων της Έρευνας Οικογενειακού Προϋπολογισμού (ΕΟΠ) 2009 με τα στοιχεία των προηγούμενων ΕΟΠ .	Δοκίμιο Οικονομικής Ανάλυσης	Μάρτιος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ 2011

ΔΟΚΙΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ/ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Αριθμός	Τίτλος	Συγγραφέας
01-11	Παράγοντες που εξηγούν την παραγωγικότητα στην Κύπρο	A. Ανδρέου Θ. Μαμουνέας
02-11	Direct Effects from the Implementation of the EU Energy and Climate Package on Cypriot Economic Sectors and Households	T. Zachariades E. Shoukri
03-11	Consumers' opinions about macroeconomic variables	N. Pashourtidou A. Tsiaklis Z. Kontolemis
04-11	Poverty and Labour Market Participation of Public Assistance Recipients in Cyprus	P. Pashardes A. Polycarpou
05-11	Optimal Tax Rates for Pesticides Usage in Cyprus Agriculture Production	P. Kalaitzidakis V. Tzouvelekas Th. Mamuneas Th. Stengos
06-11	Social Transfers and Income Distribution in Cyprus	C. Koutsampelas
07-11	Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στην Κύπρο	X. Σάββα
08-11	The Borrowing Behaviour of Households: Evidence from the Cyprus Family Expenditure Surveys	S. N. Andreou

ΣΧΟΛΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Τεύχος	Τίτλος	Συγγραφέας
Αρ. 23 Αυγ. 2011	Έκρηξη στο Μαρί: Κόστος και Συμπεράσματα Πολιτικής	Π. Πασιαρδής Ν. Πασιουρτίδου Θ. Ζαχαριάδης
Αρ. 24 Σεπτ. 2011	Μέτρα Εξυγίανσης της Οικονομίας	Π. Πασιαρδής Ζ. Κοντολαίμης
Αρ. 25 Οκτ. 2011	Η Στόχευση των Κοινωνικών Παροχών	Π. Πασιαρδής
Αρ.26 Δεκ. 2011	Κρατικό Μισθολόγιο: Σκληρές Αλήθειες και Διλήμματα	Π. Πασιαρδής

ΑΡΘΡΑ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ 'CYPRUS ECONOMIC POLICY REVIEW'

Volume 5	Τίτλος	Συγγραφέας
Number 1 June 2011	Big Banks in Small Countries: The Case of Cyprus	C. Stephanou
	Poverty and Labour Market Participation of Public Assistance Recipients in Cyprus	P.Pashardes A. Polycarpou
	The Resource Curse and Fiscal Policy	L. Coutinho
	An Analysis of Firms' Expectations about Activity and Employment	N. Pashourtidou A. Tsiaklis
Number 2 December 2011	The Cypriot Pension System: Issues and Reform Options	A. S. Simone
	Social Transfers and Income Distribution in Cyprus	C.Koutsampelas
	The Borrowing Behaviour of Households: Evidence from the Cyprus Family Expenditure Surveys	S. N. Andreou
	Special Section: A First Annual Symposium on the Cypriot Economy	
	Introductory Remarks to First Annual Symposium on the Cypriot Economy	A. Michaelides
	The Cyprus Economy: Reform or Shrink	P.Pashardes
	Discussion on "The Cyprus Economy: Reform or Shrink"	S. Matsis
	The Labour Market in Cyprus: Is it as Flexible as we Claim?	L.N. Christofides
	Discussion on "The Labour Market in Cyprus: Is it as Flexible as we Claim?"	A. Pavlikas
	The Banking System in Cyprus: Time to Rethink the Business Model?	C. Stephanou
Discussion on "The Banking System in Cyprus: Time to Rethink the Business Model?"	M. Clerides	

ΆΡΘΡΑ ΣΤΗΝ 'ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ'

Τεύχος	Τίτλος	Συγγραφέας
Αρ. 22 Φεβ. 2011	Προσφορά Εργασίας και Φορολογία στην Κύπρο	Π. Πασιαρδής Α. Πολυκάρπου
	Μοντέλα πρόβλεψης του ρυθμού μεταβολής του ΑΕΠ	Ν. Πασιουρτίδου
	Πρώτες εκτιμήσεις επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην Κύπρο	Θ. Ζαχαριάδης Ε. Σιούκρη
Αρ. 23 Ιουν. 2011	Φτώχεια και απασχόληση των ληπτών δημοσίου βοηθήματος	Π. Πασιαρδής Α. Πολυκάρπου
	Παράγοντες που εξηγούν την παραγωγικότητα στην Κύπρο	Α. Ανδρέου Θ. Μαμουνέας
	Προσδοκίες καταναλωτών και ιδιωτική κατανάλωση	Ν. Πασιουρτίδου Α. Τσιακλής

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ - 2011

Πρόεδρος: Μιχάλης Καμμάς
Γενικός Διευθυντής, Σύνδεσμος Τραπεζών Κύπρου

Μέλη: Μιχάλης Σ. Μιχαήλ
Πρόεδρος, Τμήμα Οικονομικών Πανεπιστημίου Κύπρου

Ανδρέας Μολέσκης
Γενικός Διευθυντής, Γραφείο Προγραμματισμού

Γεώργιος Παπαγεωργίου
Γενικός Διευθυντής, Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Πάνος Πασιαρδής
Διευθυντής ΚΟΕ, Καθηγητής Οικονομικών

Γιώργος Συρίχας
Ανώτερος Διευθυντής Τμήματος Οικονομικών Ερευνών και Γραφείου
Διοικητή και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, Κεντρική Τράπεζα

Αντρέας Χαραλάμπους
Διευθυντής Οικονομικών Μελετών και ΕΕ, Υπουργείο Οικονομικών

Αθανάσιος Γαγάτσης
Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων, Πανεπιστήμιο Κύπρου

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Πρόεδρος: Πάνος Πασιαρδής

Μέλη: Έλενα Ανδρέου Θεοφάνης Μαμουνέας Μιχαήλ Σ. Μιχαήλ

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΙ ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ

Θεόδωρος Ζαχαριάδης Άντρος Κούρτελλος Θανάσης Στέγγος

Η ετήσια έκθεση είναι διαθέσιμη και σε ηλεκτρονική μορφή στην ιστοσελίδα του
ΚΟΕ: <http://www.ucy.ac.cy/goto/ecorece/el-GR/HOME.aspx>